

**Nader onderzoek Flora- en
faunawet
planlocatie Vicarielaan te
IJsselstein**

**Onderzoeksterrein gelegen binnen
kilometerhok X131 – Y448**

Gegevens opdrachtgever

Provides

Postbus 72

3400 AB IJsselstein

Contactpersoon:

dhr. J.J.G. Teuns

CSO Adviesbureau

Koningsbergenstraat 2

7418 ER Deventer

Tel. 0570 – 50 41 80

Fax 0570 – 50 41 90

Contactpersoon CSO

dhr. A.N. de Keijzer

dhr. Hans Scheeringa

Projectcode: 08B055

Rapportnummer: 08B055.R02

Versiedatum: 27-01-2009

Status: Definitief

Autorisatie

Opgesteld door:
A.N. de Keijzer

Handtekening

.....

Akkoord bevonden door:
ing. Hans Scheeringa

Handtekening

.....

Projectcode: 08B055
Versiedatum: 27-01-2009

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	1
2	Situatie en Wetgeving.....	2
2.1	Gebiedsbeschrijving.....	2
2.2	Geplande ingrepen.....	2
2.3	Resultaten locatie-analyse.....	2
2.4	Flora- en faunawet.....	3
3	Methode.....	4
3.1	Onderzoeksafbakening.....	4
3.2	Methode.....	4
4	Resultaten.....	5
4.1	Resultaten.....	5
5	Conclusies en Advies.....	6
5.1	Conclusie.....	6
5.2	Advies.....	7
6	Literatuur.....	8

Bijlagen

Bijlagen

Bijlage 1: Wetgeving

Bijlage 2: Zorgplicht

Bijlage 3: Resultaten

Bijlage 4: Soortspecifieke informatie

Kaartbijlage 1: Regionale ligging van de onderzoekslocatie

Kaartbijlage 2: Terreinoverzicht en resultaten

1 Inleiding

In verband met de voorgenomen realisatie van nieuwbouw heeft CSO in opdracht van de IJsselsteinse Woningbouwvereniging een Nader onderzoek Flora- en faunawet uitgevoerd op de planlocatie Vicarielaan te IJsselstein.

Dit onderzoek wordt uitgevoerd naar aanleiding van de resultaten van de ‘grip op locatie-analyse’ van het plangebied (Cleton & com referentie GR2007016/521976 datum: 22 januari 2008). Er wordt nader onderzoek aanbevolen naar het gebruik van het plangebied en de directe omgeving door een aantal beschermde soorten.

Het doel van dit onderzoek is vast te stellen of de geplande ontwikkelingen strijdig zijn, of kunnen zijn met de soortenbescherming van de Flora- en faunawet (2005). In geval van te verwachten knelpunten tussen de planontwikkeling en de Flora- en faunawet, wordt aangegeven wat de vervolgstappen kunnen zijn en welke mitigerende en compenserende maatregelen van toepassing kunnen zijn.

Het resultaat van het Nader onderzoek bestaat uit de uitspraak of, en zo ja, welke ontheffingsplichtige soorten (tabel 2 en 3 soorten van de Flora- en faunawet) aanwezig zijn in het plangebied en welke functie het plangebied heeft voor deze soorten. Hierbij wordt in ogenschouw genomen of volgens de verzamelde gegevens kan worden aangenomen of deze ontheffingsplichtige soorten schade zullen ondervinden van de geplande ingrepen. Op basis van dit nader onderzoek kan een ontheffing worden aangevraagd bij het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Indien geen ontheffingsplichtige soorten aangetroffen zijn in het plangebied, of als de aanwezige ontheffingsplichtige soorten geen schade zullen ondervinden van de geplande ingrepen, blijven de algemene beschermende bepalingen van kracht in de zin van de algemene zorgplicht (zie bijlage 2).

2 Situatie en Wetgeving

2.1 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied bestaat uit 3 complexen welke gelegen zijn aan de zijde van de Vicarielaan, tussen de Eiteren en de Pasqualinilaan nabij het centrum van de kern IJsselstein. Het plangebied ligt in de invloedssfeer van de Hollandse IJssel. Binnen het plangebied is geen oppervlaktewater aanwezig.

2.2 Geplande ingrepen

Het voornemen is om de huidige bebouwing om te zetten in ten minste 70 appartementen. Daarbij bestaat het plan om aan de zogenaamde kapse kanten (de hoeken) van de complexen de ontsluitingen te creëren, wat eveneens betekent dat daar de bebouwing extra uitgebreid wordt (in die zin dat de bebouwing ter plaatse een hoekvorm krijgt). Oftewel: de hoekpunten worden aan de achterzijde enigszins uitgebreid. Op die manier kan ook de aansluiting worden gezocht op de rijwoningen van de achterliggende bebouwing, aan de wegen welke haaks op de Vicarielaan zijn gesitueerd.

De voorgenomen ontwikkeling is zodanig dat alle in dit gebied te verwachten planten en dieren zullen worden verstoord, bedreigd en/of uit hun leefgebied worden verjaagd. Een aantal van de te verwijderen bomen zijn kapvergunningplichtig.

2.3 Resultaten locatie-analyse

Er wordt nader onderzoek aanbevolen naar het gebruik van het plangebied en de directe omgeving door de volgende beschermde soorten:

- Nader onderzoek naar het gebruik van het plangebied (incl. opstallen) door vleermuizen en de rugstreeppad.
- Controle op in gebruik zijnde schuil- en broedplaatsen van vogels en vleermuizen ter plaatse van te verwijderen bomen en opstallen.
- Geadviseerd wordt markante bomen op het terrein zo veel mogelijk te ontzien bij de planvorming en uitvoering.

2.4 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet voorziet in de bescherming van planten- en diersoorten. De wet bepaald dat er geen schade aan beschermde planten en dieren mag worden toegebracht tenzij er uitdrukkelijk toestemming voor verleend is (het “nee, tenzij” beginsel). Daarnaast erkent de wet dat alle dieren van onvervangbare waarde zijn en daarom geldt de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen ‘voldoende zorg’ in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en hun leefomgeving. Samengevat kan worden gesteld dat alle vogels, zoogdieren, amfibieën en reptielen en een aantal, meest zeldzame planten, vlinders, libellen, vissen en ongewervelden beschermd zijn.

In de praktijk betekent dit dat bepaalde handelingen ten aanzien van dieren en planten slechts onder strikte voorwaarden mogelijk zijn.

De Flora- en faunawet heeft in die zin dan ook de nodige consequenties bij ruimtelijke ontwikkelingen. Voor een nadere toelichting op de Flora- en faunawet wordt verwezen naar bijlage 1.

3 Methode

3.1 Onderzoeksafbakening

Deze rapportage betreft een soortgerichte inventarisatie naar vleermuizen en Rugstreeppadden. Er is gericht onderzoek gedaan naar aanwijzingen dat de betreffende beschermde soorten aanwezig zijn in het gebied en welke functie het gebied in dat geval heeft. Tevens is een controle uitgevoerd op in gebruik zijnde schuil- en broedplaatsen van vogels en vleermuizen in de aanwezige bomen en opstallen. Dit rapport leent zich als bijlage bij een eventueel noodzakelijke ontheffingsaanvraag.

3.2 Methode

De gebruikte methode is het bij daglicht uitvoeren van een sporenonderzoek in combinatie met visuele waarnemingen. Hierbij zijn terrein en bomen onderzocht op verblijfs- of nestplaatsen van vogels en vleermuizen of sporen daarvan.

Op zicht, gehoor en naar sporen is gezocht naar de aanwezigheid van standvogels met een vaste rust en verblijfsplaats binnen het plangebied. Dit onderzoek is zowel in de vroege ochtend als 's avonds en 's nachts uitgevoerd.

In combinatie is zowel in de vroege ochtend als 's avonds en 's nachts naar amfibieën gezocht, zowel op geluid (roepende manlijke exemplaren), als op zicht (keren van stenen en stronken).

Het waarnemen en determineren van vleermuizen is eveneens in combinatie 's avonds, 's nachts en in de vroege ochtend uitgevoerd middels zichtwaarnemingen in combinatie met een detector-onderzoek. Er is daarbij actief gezocht naar vleermuisgeluiden en bij het horen daarvan nagegaan om welke soorten en welke activiteit het gaat en indien mogelijk om welke vliegrichtingen.

De gebruikte apparatuur was een Petterson D240X detector en een Anabat SD1 met PDA.

Het gehele terrein is tijdens de bezoeken doorlopen en, als daar aanleiding toe is, ook buiten de planlocatie.

Het veldonderzoek is uitgevoerd door drs. J. Mulder, veldbioloog te Apeldoorn.

Er zijn vijf veldbezoeken uitgevoerd, op de volgende data:

- 15 mei 2008 middag, avond en nacht
- 16 mei 2008 ochtend
- 27 mei 2008 avond en nacht
- 28 mei 2008 ochtend
- 27 augustus 2008 avond

4 Resultaten

4.1 Resultaten

De veldaantekeningen van dit onderzoek zijn opgenomen in bijlage 3.

Tijdens de bezoeken zijn vleermuizen waargenomen, het betreft voornamelijk de Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*). Daarnaast zijn Laatvliegers (*Eptesicus serotinus*) waargenomen. Het waargenomen gedrag van de Gewone dwergvleermuizen bestaat voornamelijk uit foerageren. De Laatvliegers zijn overvliegend op hoogte waargenomen.

Er zijn geen aanwijzingen aangetroffen voor het gebruik van het plangebied door de Rugstreeppad (*Bufo calamita*).

Er zijn geen aanwijzingen van verblijfplaatsen van zowel vleermuizen als standvogels binnen het plangebied aangetroffen.

Van de aangetroffen soorten is in bijlage 4 soort specifieke informatie opgenomen.

5 Conclusies en Advies

5.1 Conclusie

Geconcludeerd wordt dat het plangebied gebruikt wordt als foerageergebied door vleermuizen. Van de overige gezochte soorten (Rugstreeppad) zijn geen aanwijzingen van gebruik van het plangebied aangetroffen. In bijlage 3 zijn de veldgegevens opgenomen.

Tevens zijn diverse vogelsoorten aangetroffen, echter geen sporen van standvogels.

Er zijn geen aanwijzingen van vaste of tijdelijke verblijfplaatsen voor zowel vleermuizen als standvogels binnen het plangebied aangetroffen.

Foerageerlocaties:

De foerageerplaatsen van vleermuizen vormen een onderdeel van een groot aantal vergelijkbare foerageerlocaties binnen de omgeving, welke afwisselend door de vleermuizen bezocht worden.

Tijdens de onderzoeken zijn slechts kleine aantallen Gewone dwergvleermuizen (< 5) foeragerend waargenomen, waarbij ook slecht gedurende korte tijd werd gefoerageerd (<10 minuten). Mochten deze foerageergebieden door de planontwikkeling verloren gaan dan is het onwaarschijnlijk dat dit verlies een effect zal hebben op de lokale populatie Gewone dwergvleermuizen. Daarnaast zal in de nieuwe situatie wederom geschikt foerageergebied aanwezig zijn.

De waargenomen Laatvliegers waren niet aan het foerageren, een effect van de planontwikkeling is derhalve niet van toepassing.

Vliegroute:

Er zijn geen vliegroutes van Gewone dwergvleermuizen binnen het plangebied aangetroffen. De overvliegende Laatvliegers gebruiken geen vaste vliegroutes. Deze (grotere) vleermuissoort beweegt zich over het algemeen op wat grotere hoogte kriskras over terreindelen en is niet afhankelijk van terreinstructuren ter oriëntatie.

Derhalve zal de planontwikkeling naar verwachting geen effect hebben op vliegroutes van vleermuizen.

Verblijfplaats territoriale mannen:

Deze locaties staan bekend onder paarplaatsen waar territoriale mannen zich gedurende maximaal 2 maanden in het najaar (dwergvleermuizen) ophouden en vrouwtjes lokken voor de voortplanting. Hierna vertrekken de vleermuizen naar de overwinterverblijven. Deze paarplaatsen zijn beschermd volgens de Flora- en faunawet.

Er zijn geen paarterritoria van vleermuizen binnen het plangebied aangetroffen.

Verlichting:

De verlichting die in de wijk aangelegd gaat worden kan een negatief effect hebben op vleermuizen. Sommige vleermuissoorten zijn gevoelig voor verstoring door licht zoals de Grootoorvleermuis. Voor de Laatvlieger en de Gewone dwergvleermuis zal verlichting niet direct verstorend werken. Laatvliegers en Ruige- en Gewone dwergvleermuizen zijn soorten die ook goed gedijen in bebouwde omgevingen.

Samenvattend:

De aangetroffen zwaarder beschermde soorten zijn vleermuizen en het gebruik van het gebied bestaat uit foerageren. Er zijn geen aanwijzingen van vaste of tijdelijke verblijfplaatsen van zowel vleermuizen als standvogels en Rugstreeppadden binnen het plangebied aangetroffen.

Het mogelijk verdwijnen van de aanwezige foerageerlocaties van vleermuizen door de planontwikkeling zullen naar verwachting geen negatief effect hebben op de staat van instandhouding van lokale populaties van deze vleermuizen.

De aangetroffen vleermuizen zijn relatief ongevoelig voor lichtvervuiling.

5.2 Advies

Er worden geen conflicten met de Flora- en faunawet verwacht vanwege de planontwikkeling. Een ontheffing ex. artikel 75 van de Flora- en faunawet is derhalve niet aan de orde.

Vanwege de mogelijk in de toekomst aanwezige broedlocaties van vogels wordt geadviseerd om verstorende werkzaamheden uitsluitend buiten het broedseizoen uit te laten voeren. In het kader van de algemene zorgplicht wordt het werken volgens de Natuurkalender ([www. Natuurkalender.nl](http://www.Natuurkalender.nl)) geadviseerd.

6 Literatuur

Atlas reptielen en amfibieën in Gelderland. 1985-2005 Stichting RAVON, Nijmegen

Bekker, D.L., 2005, *Verspreidingsonderzoek muizen en spitsmuizen in 2005*, Rapport van de VZZ, Utrecht.

Bos, F., e.a., 2006, *De dagvlinders van Nederland*, KNNV, Utrecht.

Broekhuizen, S., Hoekstra, N., Laar, V. van, Smeenk, C., Thijssen, J.B.M., 1992, *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*, KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Dijkstra, V., 1998, *Belangrijke zoogdiergebieden in Nederland*, Mededeling 37 VZZ, Utrecht.

Limpens, H., K. Mostert, W. Bongers (red.), 1997, *Atlas van de Nederlandse vleermuizen*, KNNV, Utrecht.

Limpens, H.J.G.A., H. Huitema & J.J.A. Dekker, 2007. *Vleermuizen en windenergie, Analyse van effecten en verplichtingen in het spanningsveld tussen vleermuizen en windenergie, vanuit de ecologische en wettelijke invalshoek*. VZZ rapport 2006.50. Zoogdierverseniging VZZ, Arnhem, in opdracht van SenterNovem.

Klaas-Douwe B., V.J. Kalkman, R. Ketelaar, e.a., 2002, *De Nederlandse Libellen*, Odonata, KNNV, Utrecht

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2004, 501, *Algemene Maatregel van Bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen*, Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden, 2004.

Nie, de, H.W. 1997, *Atlas van de Nederlandse Zoetwatervissen*, 2^e herziene druk

RAVON, 2005, Ravon no. 20 p.46-62, *Waarnemingenoverzicht 2004 & 2005*, Ravon, Nijmegen

SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002, *Atlas van de Nederlandse broedvogels*, 1998 – 2000. *Nederlandse Fauna 5*, Nationaal Natuurhistorisch Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey Nederland, Leiden

Vleermuizen en Planologie, syllabus. H. Limpens, VZZ en Eco Consult 2006.

Internetbronnen:

1. <http://www.natuurloket.nl>
2. <http://www.naturalis.nl/>
3. <http://www.soortenregister.nl/>
4. <http://www.minlnv.nl/>
5. <http://www.Provincie Gelderland.nl/>
6. <http://www.Vogelbescherming.nl/>

Bijlagen

Bijlage 1: Wetgeving

Flora- en faunawet

Ecologische woorden spelen in toenemende mate een rol bij de ruimtelijke planvorming en ruimtelijke ingrepen. Zo is per 1 april 2002 de Flora- en faunawet in werking getreden. De wet sluit aan op Europese natuurregeling en is gericht op soortbescherming.

De Flora- en faunawet voorziet in de bescherming van een aantal planten- en diersoorten en gaat uit van het “nee, tenzij”- beginsel. Centraal hierbij staat de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen ‘voldoende zorg’ in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving. Samengevat kan worden gesteld dat alle vogels, zoogdieren, amfibieën en reptielen beschermd zijn. Wel geldt er een klein aantal uitzonderingen voor zeer algemene soorten als Huismuis, Bruine rat en Zwarte rat. Bovendien is een beperkt aantal, meest zeldzame planten, vlinders, libellen, vissen en ongewervelden beschermd.

In de praktijk betekent dit dat bepaalde handelingen ten aanzien van dieren en planten slechts onder strikte voorwaarden mogelijk zijn. De Flora- en faunawet heeft in de zin dan ook de nodige consequenties bij ruimtelijke ingrepen zoals de voorgestelde planvorming.

Flora

Met betrekking tot beschermde, inheemse planten in relatie tot hun groeiplaats is het verboden deze planten te plukken, verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te onwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Fauna

Bepalingen in deze wet ten aanzien van dieren in hun natuurlijke leefomgeving kunnen worden samengevat als:

- Het is verboden dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Het is verboden dieren behorende tot een beschermde inheemse soort opzettelijk te verontrusten.
- Het is verboden nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Het is verboden eieren van dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Het planvormingsproces en de Flora- en faunawet

Genoemde bepalingen zijn niet nieuw. Vergelijkbare bepalingen waren ook reeds opgenomen in de Natuurbeschermingswet en de Vogelwet 1936. Wanneer u als initiatiefnemer plannen ontwikkelt voor ruimtelijke ingrepen of voornemens hebt dergelijke werkzaamheden uit te (laten) voeren, is het raadzaam vooraf te toetsen of de geplande werkzaamheden mogelijk nadelige gevolgen hebben voor

Aanwezige flora en fauna in het plangebied. In beginsel bent u daarvoor als initiatiefnemer zelf verantwoordelijk.

Tijdens het plannen van de werkzaamheden dienen de volgende zaken in kaart gebracht te worden.

- Welke beschermde planten- en diersoorten komen in en nabij het plangebied voor ?
- Leidt het realiseren van het plan of de uitvoering van de geplande werkzaamheden tot handelingen die in strijd zijn met de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet met betrekking tot planten op hun groeiplaats of dieren in hun natuurlijke leefomgeving?
- Kunnen het plan of de voorgenomen werkzaamheden zodanig worden aangepast dat dergelijke handelingen niet of in mindere mate gepleegd worden?
- Is om de plannen te kunnen uitvoeren of de werkzaamheden te kunnen verrichten een ontheffing (ex. Art. 75 van de Flora- en faunawet) vereist?

De ontheffing

Ten behoeve van de planrealisatie kan het noodzakelijk zijn om ontheffing aan te vragen in verband met de (voorgenomen) overtreding van de in paragraaf 2.1 genoemde verbodsbepalingen. Per 23 februari 2005 is de regelgeving rondom de ontheffingsaanvraag (artikel 75) door middel van een nieuwe AMvB gewijzigd. Hierbij worden drie beschermingsregimes onderscheiden.

Categorie 1. Algemene soorten

Voor de soorten in deze categorie geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet bij onder meer ruimtelijke ontwikkelingen. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Uiteraard geldt wel de algemene zorgplicht.

In deze categorie vallen onder meer algemeen voorkomende zoogdiersoorten als mol, konijn, en amfibieën als bruine kikker en gewone pad.

Categorie 2. Overige soorten

Bij ruimtelijke ontwikkelingen geldt een vrijstelling voor de soorten in categorie 2 als wordt gewerkt volgens een door het ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode. Een gedragscode moet door een sector / belangenorganisatie of initiatiefnemer worden opgesteld en ter goedkeuring aan het Ministerie van LNV worden voorgelegd. Zolang er geen gedragscode is, dient in meest situaties een ontheffing te worden aangevraagd. Een ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'.

In deze categorie vallen alle vogelsoorten en een kleine groep van minder algemene diersoorten als eekhoorn en steenmarter.

Categorie 3. Soorten bijlage IV Habitatrichtlijn & Soorten bijlage 1 AMvB

Voor de soorten in deze categorie dient altijd een ontheffing te worden aangevraagd. Ook met een gedragscode kan geen vrijstelling worden verkregen. Een ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan drie criteria:

1. er is sprake van een bij de wet genoemd belang. (dit betreft een limitatieve lijst van ander gespecificeerde belangen)?
2. er is geen alternatief aanwezig voor de gewenste ingreep?
3. er wordt geen afbreuk gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort?

In deze categorie zijn zeldzame en kwetsbare soorten opgenomen. Dit betreft onder meer alle vleermuissoorten, zeldzame amfibieën en reptielen, een grote groep vlinders en libellen en enkele plantensoorten.

Bijlage 2: Zorgplicht

Algemene zorgplicht, art. 2 Ff-wet (LNV 2005):

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor *alle* (en dus niet alleen bescherm-de) in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving.
2. Die zorg houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is:
 - dergelijk handelen achterwege te laten waar dit in redelijkheid kan worden gevergd;
 - dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs kunnen worden gevergd om die gevolgen te voorkomen of, indien dat niet mogelijk is, zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Een onderdeel van de Flora- en faunawet is dat de initiatiefnemer invulling moet geven aan de zorgplicht ten aanzien van beschermde planten en dieren. Dit geldt zowel tijdens de uitvoering van de werkzaamheden als ten aanzien van het ontwerp. Geadviseerd wordt om in het ontwerp rekening te houden met de realisatie van nieuw biotoop in de vorm van bijvoorbeeld groenvoorzieningen en waterpartijen. De zorgplicht betekent ook dat gedurende de werkzaamheden rekening gehouden wordt met de beschermde soorten om schade aan deze soorten te voorkomen en de effecten zoveel mogelijk te beperken.

De in de bijlage 1 genoemde wetswijziging (AMvB 501) heeft betrekking op de ontheffingsplicht (artikel 75 van de Flora- en faunawet). Deze wijziging houdt onder meer in, dat voor een aantal algemeen in Nederland voorkomende beschermde soorten een vrijstelling op de ontheffingsaanvraag geldt, mits de zorgplicht in acht wordt genomen. Dit betekent dat, ook voor soorten die onder de vrijstelling vallen, men wel verplicht blijft om bijvoorbeeld het voortplantingsseizoen te ontzien, of vóórdát werkzaamheden starten, dieren te verjagen of weg te vangen (en elders uit te zetten) om te voorkomen dat natuurschade in het kader van art. 9 t/m 11 zal ontstaan.

Dus ook voor soorten die onder de vrijstelling vallen dienen mitigerende maatregelen te worden getroffen.

Voor alle beschermde, inheemse (ook de algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt vanuit de Flora- en faunawet een verbod op handelingen die nesten of eieren beschadigen of verstoren. Een ontheffing hierop is niet mogelijk. Ook handelingen die een vaste rust- of verblijfplaats van beschermde vogels verstoren, zijn niet toegestaan.

In de praktijk betekent dit dat versturende werkzaamheden alleen buiten het broedseizoen (dat voor de meeste soorten loopt van maart tot en met juli) uitgevoerd mogen worden.

Voor de verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen, belangrijk leef- of foerageergebied van vogels buiten het broedseizoen kan een ontheffing noodzakelijk zijn. Het betreft hierbij dan over het algemeen horsten, nesten of kolonieplaatsen die jaarrond gebruikt worden. Hieronder kan ook leef- en/of foerageergebied vallen van zeer plaatstrouwe soorten, zoals uilen.

Bijlage 3: Resultaten

IJsselstein, Vicarielaan

Veldbezoeken:

15 mei 2008
16 mei 2008
27 mei 2008
28 mei 2008
27 augustus 2008

15 mei

Bij daglicht terreinverkenning. Er staan enkele enorm dikke populieren achter de gebouwen met stamdoorsnee tot groter dan 120 cm. Verder enkele dunnere bomen als linde, es, haagbeuk. Tegenover de straat (Vicarielaan) ligt een begraafplaats met heel oude Beuken en andere bomen. Aan de Vicarielaanzijde hebben de drie flats op 1 m hoogte grote open stootvoegen (dubbeldikke steen). Op de kopse kanten zijn soms open stootvoegen, maar vrij laag (ca 2,7m). Bij de meest noordelijke punt van het noordelijkste gebouw staat een Haagbeuk met gat (4x20cm) op 1,5 m hoogte: loopt dood.

Vicarielaan, zuidelijkst gebouw.

Haagbeuk met gat.

Vleermuizen

Zon onder 21.28 uur, temperatuur 15 graden, windkracht 4 (lager dan gebouwen 3), geheel bewolkt, eerder op de avond geregend.

Waarnemingen:

21.25 uur start detectoronderzoek, gebruikte detector Anabat SD1 met PDA.

21.59 uur eerste Gewone dwergvleermuis kort achter noordelijkste gebouw.

22.05 uur enkele seconden een Gewone dwergvleermuis achter noordelijkste gebouw.

22.10 uur een geluidloos vliegende vleermuis vanaf de begraafplaats over het noordelijkste gebouw vlak langs een lantaarnpaal, kort erna achter het gebouw kort een (dezelfde?) Gewone dwergvleermuis.

22.28 uur Gewone dwergvleermuis voor korte duur achter middelste gebouw.

22.30 uur Gewone dwergvleermuis op dezelfde plek, zeer kort

22.35 uur Gewone dwergvleermuis enkele seconden, zelfde plek.

22.39 uur nu hardere wind (ook laag windkracht 4, op groter hoogte 5)

22.46 uur gestopt, geen vleermuizen meer, harde wind.

16 mei

Zon op 05.44 uur, temperatuur 10 graden, windkracht 4, net geregend.

Waarnemingen:

04.35 uur start detectoronderzoek, gebruikte detector Anabat SD1+PDA.

05.11 uur enkele seconden een Gewone dwergvleermuis achter noordelijkste gebouw.

05.45 uur gestopt met waarnemen.

27 mei

Zon onder 21.45 uur. Temperatuur 18 graden, windkracht 5 op boomtophoogte, op ooghoogte slechts 3-4.

Waarnemingen:

21.40 uur start detectoronderzoek, gebruikte detector Anabat SD1+PDA.

22.00 uur eerste vleermuis: Gewone dwergvleermuis bij rand begraafplaats (overzijde van Vicarielaan).

22.02-22.10 uur af en toe een Gewone dwergvleermuis langs begraafplaats

22.14-22.19 uur achter noordelijkste gebouw foerageert een Gewone dwergvleermuis. Vliegt op enige meters hoogte boven grasveldje in ruimte bij speelplaatsje tussen bomen.

22.19 uur elders zoeken, foerageert daar nog steeds.

22.20 uur achter zuidelijkste flat kort een Gewone dwergvleermuis gehoord.

22.24 uur achter noordelijkste gebouw wordt niet meer gefoerageerd.

22.28 uur nu weer wel daar.

22.30 uur Laatvlieger gehoord boven Vicarielaan.

22.31 uur Gewone dwergvleermuis boven Vicarielaan bij noordelijke gebouw gehoord.

22.32 uur Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger boven Vicarielaan.

22.32 uur Laatvlieger boven Vicarielaan gehoord en gezien, doorvliegend in noordelijke richting.

22.33 uur Laatvlieger boven Vicarielaan gehoord en gezien, doorvliegend in noordelijke richting.

22.35 uur twee Laatvliegers vanaf begraafplaats vliegen richting ruimte tussen noordelijkste en middelste gebouw.

22.35-22.43 uur bij (achter) alledrie gebouwen niets aangetroffen.

22.43 uur Gewone dwergvleermuis bij begraafplaats.

22.44-23.10 uur Alleen langs begraafplaats af en toe een Gewone dwergvleermuis, bij flats niets meer.

23.10 uur gestopt met waarnemen.

28 mei

Zon op 05.29 uur, temperatuur 16 graden, windkracht op boomtophoogte 5, op ooghoogte 3.

Waarnemingen:

04.25 uur start detectoronderzoek, gebruikte detector Anabat SD1+PDA.

04.34 uur langs begraafplaats een Gewone dwergvleermuis.

04.34-04.48 uur bij gebouwen geen vleermuizen.

04.49 uur achter noordelijke gebouw een doorvliegende Gewone dwergvleermuis.

04.49-05.20 uur bij gebouwen geen vleermuizen te horen.

05.21 uur gestopt met waarnemen.

27 augustus

Zon onder 20.38 uur, temperatuur 17 graden, windkracht 3.

Waarnemingen:

20.30 uur start detectoronderzoek, gebruikte detector Petterson D240X.

21.50 uur eerste vleermuis: Gewone dwergvleermuis bij rand begraafplaats

22.10 uur een Gewone dwergvleermuis achter noordelijkste gebouw foerageert.

22.30 uur Gewone dwergvleermuis boven Vicarielaan.

22.41 uur Gewone dwergvleermuis bij begraafplaats.

22.44-23.10 uur Alleen langs begraafplaats af en toe een Gewone dwergvleermuis, bij flats niets meer, enkele werfroep gehoord, geen territorium binnen plangebied, mogelijk in de buurt erbuiten.

23.10 uur gestopt met waarnemen.

Conclusies

- In de groenstrook achter de gebouwen foerageren soms een tot enkele Gewone dwergvleermuizen voor zeer korte tijd tot enkele minuten.

- Aan de overzijde van de Vicarielaan langs de begraafplaats zijn vaak Gewone dwergvleermuizen te horen.
- Er vliegen soms Laatvliegers door de Vicarielaan.
- Er zijn geen vleermuizen aangetroffen die van de te onderzoeken drie gebouwen gebruik maken. Er zijn geen paarterritoria aangetroffen.

Bijlage 4: Soortspecifieke informatie

Gewone dwergvleermuis

Pipistrellus pipistrellus

Wetgeving en Beleid

Namen volgens publicatie		EU-regelingen Habitatrichtlijn	Publicatie	Subcategorie
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie		
	Microchiroptera	soort van Bijlage IV		
		Publicatieblad van de Europese Unie L 236 van 23.9.2003 (selectie Nederlandse soorten: Ministerie van LNV)		
		<i>Alle soorten</i>		
Namen volgens publicatie		Internationale verdragen en overeenkomsten		
		Bern-conventie		
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	Publicatie	Subcategorie
	Pipistrellus	soort van appendix III		
	pipistrellus	Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats, Appendix III (selectie Nederlandse soorten: LNV)		
Namen volgens publicatie		Bonn-conventie		
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	Publicatie	Subcategorie
	Vespertilionidae	soort van Appendix II		
		Convention on Migratory Species, Appendix 2 (selectie Nederlandse soorten: LNV)		
		<i>spp. (only European populations)</i>		
Namen volgens publicatie		Bats Agreement		
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	Publicatie	Subcategorie
	Pipistrellus	soort van Annex 1		
	pipistrellus	Agreement on the Conservation of Populations of European Bats, Annex 1 (selectie Nederlandse soorten: Ministerie van LNV)		

Wetgeving Flora- en faunawet

Namen volgens publicatie		Categorie	Publicatie	Subcategorie
Nederlands	Wetenschappelijk			
Gewone dwergvleermuis	Pipistrellus pipistrellus		beschermde soort als bedoeld in artikel 3 en 4 Staatscourant 2001, 220, bijlage 1	artikel 4.1.a
			soort waarvoor een prepareerverbod geldt, als bedoeld in artikel 64.1	
			Staatsblad 2000, 524, artikel 8.c	
			beschermde soort waarvoor op basis van artikel 75.5 een vrijstelling met gedragscode geldt van artikel 8 t/m 12 of een ontheffing nodig is met uitgebreide toets	
			niet gepubliceerd	
			<i>soort van Habitatrichtlijn, bijlage IV</i>	

Beleid Doelsoortenlijst

Namen volgens publicatie		Categorie	Publicatie	Subcategorie
Nederlands	Wetenschappelijk			
Gewone dwergvleermuis	Pipistrellus pipistrellus		soort van Doelsoortenlijst	I
			Handboek Natuurdoeltypen, bijlage 3 (Ministerie van LNV, 2001)	

Soortbeschermingsplannen

Namen volgens publicatie		Categorie	Publicatie	Subcategorie
Nederlands	Wetenschappelijk			
Dwergvleermuis	Pipistrellus pipistrellus		soort van uitgevoerd Soortbeschermingsplan	
			Vleermuisbescherming: verleden, heden en toekomst (Ministerie van L&V, 1988)	

Signalering

Netwerk Ecologische Monitoring

Namen volgens publicatie		Categorie	Publicatie	Subcategorie
Nederlands	Wetenschappelijk			
Gewone dwergvleermuis			gemonitorde soort	extra soort Meetnet vleermuizen in winterverblijven
			Landelijke natuurmeetnetten van het NEM in 2004 (CBS, 2005)	
			<i>weinig in de getelde objecten te vinden</i>	

ECOLOGIE

1.1.1 Naamgeving

Nederlands: Gewone dwergvleermuis
 Wetenschappelijk: *Pipistrellus pipistrellus*

1.1.2 Soortgroep

Nederlands [Zoogdieren](#)
 Wetenschappelijk [Mammalia](#)

1.1.3 Voorkomen

Wijze van voorkomen regelmatige voortplanter
 Trend (voortplanting) niet afgenomen
 Publicatiebron trend Rode Lijst van bedreigde zoogdieren in Nederland; basisdocument (VZZ, 1994)
 Zeldzaamheid (voortplanting) algemeen
 Publicatiebron zeldzaamheid Rode Lijst van bedreigde zoogdieren in Nederland; basisdocument (VZZ, 1994)

1.1.4 Beschrijving

Veel mensen zullen de **gewone dwergvleermuis** (*Pipistrellus pipistrellus*) kennen als de kleine, grillig fladderende, vleermuis die ze 's avonds boven de tuin of de straat zien vliegen. In vrijwel elk dorp of stad is wel ergens een verblijfplaats, meestal in rustige buitenwijken of randen van de bebouwde kom, maar soms ook in drukke stadscentra. Van de vijf Europese soorten uit het geslacht *Pipistrellus* van de familie Vespertilionidae, komen in Nederland de gewone dwergvleermuis (*P. pipistrellus*) en de ruige dwergvleermuis (*P. nathusii*) voor. De gewone dwergvleermuis is een zeer kleine, roestbruine tot donkerbruine vleermuis met donkerbruine of zwarte oren, een romplengte van niet meer dan vijf cm en een gewicht van 3,5 tot 8 gram. De naar verhouding lange, smalle vleugels (spanwijdte 18 tot 24 cm) maken dat ze in de vlucht groter lijken dan ze zijn. De soort kan verward worden met de ruige dwergvleermuis, maar is iets kleiner en lichter van kleur en heeft geen beharing op de bovenzijde van de staartvlieghuid en op de onderzijde van de dijben.

1.1.5 Ecologie

De gewone dwergvleermuis leeft in gesloten tot half open landschappen, in kleinschalige landbouwgebieden, in dorpen, steden, parken en tuinen. Deze vleermuis jaagt relatief snel, is wendbaar in een grillige vlucht met veel bochten en lussen, en vliegt daarbij op enige afstand (1 tot 8 m) langs de vegetatie, op een hoogte van gemiddeld 2 tot 5 m, maar soms wat hoger. Het dier jaagt in de beschutting van opgaande vegetatie, binnen de bebouwing in tuinen en bij straatlantaarns, boven water, in bossen en langs bosranden, in en langs lanen, bomenrijen, singels, houtwallen en holle wegen. De gewone dwergvleermuis vangt kleine prooidieren uit de lucht met behulp van zijn vleugels en staartvlieghuid, waarbij vooral muggen, dansmuggen, maar ook schietmotten, haften, gaasvliegen, nachtvinders en soms kleine kevers worden gegrepen. Gedurende het hele jaar worden vooral gebouwen als verblijfplaats gebruikt. Begin mei groeperen de vrouwtjes zich in kraamkolonies, die een netwerk aan verblijfplaatsen bewonen. In de kraamkamers worden de jongen geboren en grootgebracht. Ieder vrouwtje krijgt één jong per jaar. De verblijfplaatsen worden in spouwmuren gevonden, maar ook achter betimmering en daklijsten of onder dakpannen. De aantallen dieren in een verblijfplaats binnen het netwerk van een kraamkolonie kan variëren van enkele tientallen tot meer dan

tweehonderd.

Gewone dwergvleermuizen gebruiken de verblijfplaatsen van het netwerk plaatstrouw, maar verhuizen daarbinnen vaak. Al na enkele dagen worden ook de jongen mee verhuisd. Mannetjes bezetten in de bebouwde omgeving een territorium. Hier wordt vooral tussen eind augustus en begin oktober fanatiek gebaltst. Ergens binnen dit territorium wordt een paarplaats gezocht. De precieze locatie is moeilijk vast te stellen; het gaat dan om spleten en gaten in gebouwen, plekken die in de winter door kleine groepen ook als winterverblijf worden gebruikt. Overwinterende dieren verblijven vooral in gebouwen, in spouwmuren, achter daklijsten en onder dakpannen, maar ook in spleten in muren van forten. Daarnaast gebruiken ze onderaardse kalkgroeven als winterslaapplaats. Ze kiezen meestal vorstvrije, wat warmere en droge plaatsen. Ze overwinteren alleen of in kleine groepen, maar er komen ook massale winterverblijven voor. Er is geen duidelijke winterslaapproiode aan te geven. In de relatief milde winters in ons land zijn ze vaak wakker en dan gaan ze op jacht. Bij vorst zoeken de dieren verwarmde huizen op. In het westen van Europa gedraagt de gewone dwergvleermuis zich als standvleermuis. Ze overwinteren op gemiddeld 15 tot 25 km van het zomergebied. In het koudere klimaat van Europees en Centraal Rusland trekken ze weg over soms grote afstanden (tot 1100 km).

1.1.6 Verspreiding

De gewone dwergvleermuis komt in vrijwel heel Europa voor, noordelijk tot in Zuid-Scandinavië, oostelijk tot in ver in Rusland en in de Kaukasus. In Scandinavië is de soort veel zeldzamer dan de kleine dwergvleermuis, (*P. pygmaeus*), die daar algemeen voorkomt. Ook in het zuiden van Europa zijn de waarnemingen verspreid en schaars, terwijl de kleine dwergvleermuis daar talrijk en wijd verbreid is. In Nederland is het de meest algemene vleermuis met een ruime verspreiding over het gehele land. De aantallen worden geschat op 300.000 tot 600.000 dieren. Schattingen van de Europese populatie zijn niet bekend.

1.1.7 Bescherming

De gewone dwergvleermuis is in ons land zeer algemeen en niet bedreigd. Deze vleermuis wordt vrijwel altijd aangetroffen bij inventarisaties rondom gebouwen in het kader van de Flora- en Faunawet. Dikwijls gaat het ook om deze soort als er klachten komen over 'overlast' van vleermuizen.

1.1.8 Bronnen

1.1.8.1 Deskundigheid

Deskundigen aangewezen op grond van artikel III, lid, 5 van de Overeenkomst voor de Bescherming van Populaties van Europese Vleermuizen (Bats Agreement). Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming. Regionale Vleermuiswerkgroepen.

1.1.8.2 Literatuur

- Bal, D., H.M. Beije, M. Fellingner, R. Haveman, A.J.F.M. van Opstal & F.J. van Zadelhoff (2001). Handboek Natuurdoeltypen (tweede, geheel herziene editie). Rapport Expertisecentrum LNV nr. 2001/020.
- Dietz, M. & M. Weber (2000). Baubuch Fledermäuse. Eine Ideensammlung für fledermausgerechtes Bauen + CD-ROM. AK Wildbiologie an der Justus-Liebig-Universität Gießen.
- Limpens, H., K. Mostert & W. Bongers (red.) (1997). Atlas van de Nederlandse vleermuizen. 2e druk. KNNV Uitgeverij, Utrecht. Limpens, H.J.G.A. (2002 2005). Cursusmaterialen t.b.v. de cursus "vleermuizen en planologie". Zoogdiervereniging VZZ/EcoConsult & Project Management.

- Limpens, H.J.G.A., P.Twisk & G. Veenbaas (2004). Met vleermuizen overweg. Brochure over vleermuizen en de wijze waarop bij planning, aanleg, reconstructie en beheer van wegen praktische invulling kan worden gegeven aan de wettelijke zorgplicht voor vleermuizen. Uitgave Ministerie van Verkeer en Waterstaat, Rijkswaterstaat, Dienst Wegen Waterbouwkunde, Delft, en de Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem. 24 pp.
- Lina, P.H.C. & G. van Ommering (1994). Rode lijst van bedreigde en kwetsbare zoogdieren in Nederland. Toelichting op de Rode Lijst. Rapport IKC natuurbeheer nr. 12. Simon, M., S. Hüttenbügel & J Smit-Viergutz. (2004). Ecology and Conservation of Bats in Villages and Towns. Schriftenreihe für Landschaftspflege und Naturschutz. Heft 77:1-263.

Laatvlieger

Eptesicus serotinus ssp. Serotinus

Wetgeving en Beleid

Namen volgens publicatie		EU-regelingen	Publicatie	
Nederlands	Wetenschappelijk	Habitatrichtlijn	Categorie	Subcategorie
	Microchiroptera	soort van Bijlage IV		
		Publicatieblad van de Europese Unie L 236 van 23.9.2003 (selectie Nederlandse soorten: Ministerie van LNV)		
		<i>Alle soorten</i>		
Namen volgens publicatie		Internationale verdragen en overeenkomsten	Publicatie	
Nederlands	Wetenschappelijk	Bern-conventie	Categorie	Subcategorie
	Microchiroptera	soort van appendix II		
		Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats, Appendix II (selectie Nederlandse soorten: LNV)		
		<i>all species except Pipistrellus pipistrellus</i>		
Namen volgens publicatie		Bonn-conventie	Publicatie	
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	Categorie	Subcategorie
	Vespertilionidae	soort van Appendix II		
		Convention on Migratory Species, Appendix 2 (selectie Nederlandse soorten: LNV)		
		<i>spp. (only European populations)</i>		
Namen volgens publicatie		Bats Agreement	Publicatie	
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	Categorie	Subcategorie
	Eptesicus serotinus	soort van Annex 1		
		Agreement on the Conservation of Populations of European Bats, Annex 1 (selectie Nederlandse soorten: Ministerie van LNV)		

Wetgeving Flora- en faunawet

Namen volgens publicatie		Publicatie	Subcategorie
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>	beschermde soort als bedoeld in artikel 3 en 4 Staatscourant 2001, 220, bijlage 1 soort waarvoor een prepareerverbod geldt, als bedoeld in artikel 64.1 Staatsblad 2000, 524, artikel 8.c beschermde soort waarvoor op basis van artikel 75.5 een vrijstelling met gedragscode geldt van artikel 8 t/m 12 of een ontheffing nodig is met uitgebreide toets niet gepubliceerd <i>soort van Habitatrichtlijn, bijlage IV</i>	artikel 4.1.a

Beleid

Doelsoortenlijst

Namen volgens publicatie		Publicatie	Subcategorie
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i> ssp. <i>serotinus</i>	soort van Doelsoortenlijst Handboek Natuurdoeltypen, bijlage 3 (Ministerie van LNV, 2001)	I

Soortbeschermingsplannen

Namen volgens publicatie		Publicatie	Subcategorie
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>	soort van uitgevoerd Soortbeschermingsplan Vleermuisbescherming: verleden, heden en toekomst (Ministerie van L&V, 1988)	

Signalering

Netwerk Ecologische Monitoring

Namen volgens publicatie		Publicatie	Subcategorie
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	
Laatvlieger		gemonitorde soort Landelijke natuurmeetnetten van het NEM in 2004 (CBS, 2005) <i>nauwelijks in de getelde objecten te vinden</i>	extra soort Meetnet vleermuizen in winterverblijven

ECOLOGIE

1.1.9 Naamgeving

Nederlands: Laatvlieger
Wetenschappelijk: *Eptesicus serotinus* ssp. *Serotinus*

1.1.10 Soortgroep

Nederlands [Zoogdieren](#)
Wetenschappelijk [Mammalia](#)

1.1.11 Voorkomen

Wijze van voorkomen: regelmatig voorkomende voortplanter
Trend (voortplanting): niet afgenomen
Publicatiebron trend: Rode Lijst van bedreigde zoogdieren in Nederland; basisdocument (VZZ, 1994)
Zeldzaamheid (voortplanting): algemeen
Publicatiebron zeldzaamheid: Rode Lijst van bedreigde zoogdieren in Nederland; basisdocument (VZZ, 1994)

1.1.12 Kenmerken

Van de drie Europese soorten van het geslacht *Eptesicus* (familie Vespertilionidae) komt alleen de laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) in Nederland voor. Het is een grote vleermuis met een lichaamslengte tot ongeveer acht cm, vrij brede vleugels met een spanwijdte tot 38 cm en een gewicht tot 34 gram. De oren zijn kort en driehoekig, gezicht en neus zijn donker tot zwart. Het dier oogt donker. De vacht is donkerbruin aan de basis tot roodbruin aan de haarpunten. De onderzijde is iets lichter en bruin tot geelbruin. In de vlucht zijn de brede vleugels en de stompe, gebogen staartvlieghuid met een of twee uitstekende staartwervels opvallende kenmerken. Vlieggedrag en het echosignaal op de batdetector zijn doorgaans eenduidig te determineren. Verwarring kan optreden met de tweekleurige vleermuis (*Vespertilio murinus*), die echter anders gekleurd en kleiner is, met smallere vleugels en met een veel variabelere ritme in het geluid van de echolocatie.

1.1.13 Ecologie

De laatvlieger is een gebouwbewonende soort die overal in Nederland wordt aangetroffen, vooral in relatief open gebied. Het is een typische soort van het agrarische landschap en de rand van bebouwingskernen. In de buurt van de bebouwde kom wordt de laatvlieger vaak gezien jagend op insecten in het licht van straatlantaarns. De soort heeft een grillige vlucht met trage vleugelslag, lange banen met wijde bochten en plotselinge uitvallen. Doorgaans vliegt de laatvlieger in de beschutting van bosranden, heggen en lanen op een hoogte tussen vijf en twintig meter boven (vochtige) graslanden, weilanden, langs kanalen en vaarten en in tuinen en parken met vijvers. Bij windstil weer kunnen laatvliegers ook boven open water jagen. Laatvliegers vangen insecten, hoofdzakelijk uit de lucht, maar ze pakken soms ook prooien van het gebladerte of van de grond. Ze vangen voornamelijk grotere soorten nachtvinders, kevers en muggen. Verblijfplaatsen van de (kraam)groepen zijn vooral bekend in en op gebouwen: in spouwmuren, achter betimmeringen en daklijsten, onder pannen, op zolders. In de paartijd (september/oktober) worden regelmatig kleine groepjes aangetroffen op locaties waar ze in de zomer niet zaten. Ieder vrouwtje krijgt één jong per jaar dat in de

kraamkamer wordt grootgebracht. De (kraam)groepen bestaan meestal uit enkele tientallen dieren; het zijn er zelden meer dan 150. Ze bewonen een netwerk van verschillende huizen tot op hooguit enkele honderden meters uit elkaar. Ze verhuizen soms wel binnen het netwerk, maar zijn in principe erg plaatstrouw.

Soms wordt een en hetzelfde huis jaar na jaar als zomer- en winterverblijf gebruikt. De jachtgebieden liggen doorgaans in een straal van één tot vijf kilometer rondom de kolonie. Vliegroutes volgen waar mogelijk lijnvormige structuren, maar bij gunstige weersomstandigheden worden grotere afstanden door open gebied gevlogen. De laatvlieger geldt als standvleermuis, waarvan verplaatsingen meestal over hooguit 40 tot 50 km plaatsvinden, maar maxima tot 330 km zijn bekend.

1.1.14 Verspreiding

De laatvlieger komt in het grootste deel van Europa voor, van het Middellandse Zeegebied tot Engeland en Zuid-Scandinavië en oostelijk tot ver in Rusland en tot de Kaukasus. In het zuiden van Europa zijn de waarnemingen schaars. De laatvlieger wordt verspreid over heel Nederland aangetroffen. Ten zuiden van de grote rivieren, uitgezonderd Limburg, lijkt de laatvlieger minder voor te komen. De verspreiding en de aantallen laatvliegers in Nederland lijken vrij stabiel sinds langere tijd. De grootte van de Nederlandse populatie wordt geschat op 30.000 tot 50.000 dieren.

1.1.15 Bescherming

De laatvlieger is in ons land algemeen. De soort is hier niet bedreigd en voor duurzaam behoud lijken geen soortspecifieke beschermingsmaatregelen nodig. Net als voor andere vleermuizen geldt dat het beheer gericht moet zijn op het behoud van voldoende opgaande beplantingen die gelegen zijn nabij (<2 km) bebouwing. Verder is verstoring schadelijk evenals het gebruik van bestrijdingsmiddelen tegen in hout levende insecten in gebouwen die als verblijfplaatsen dienen.

1.1.16 Bronnen

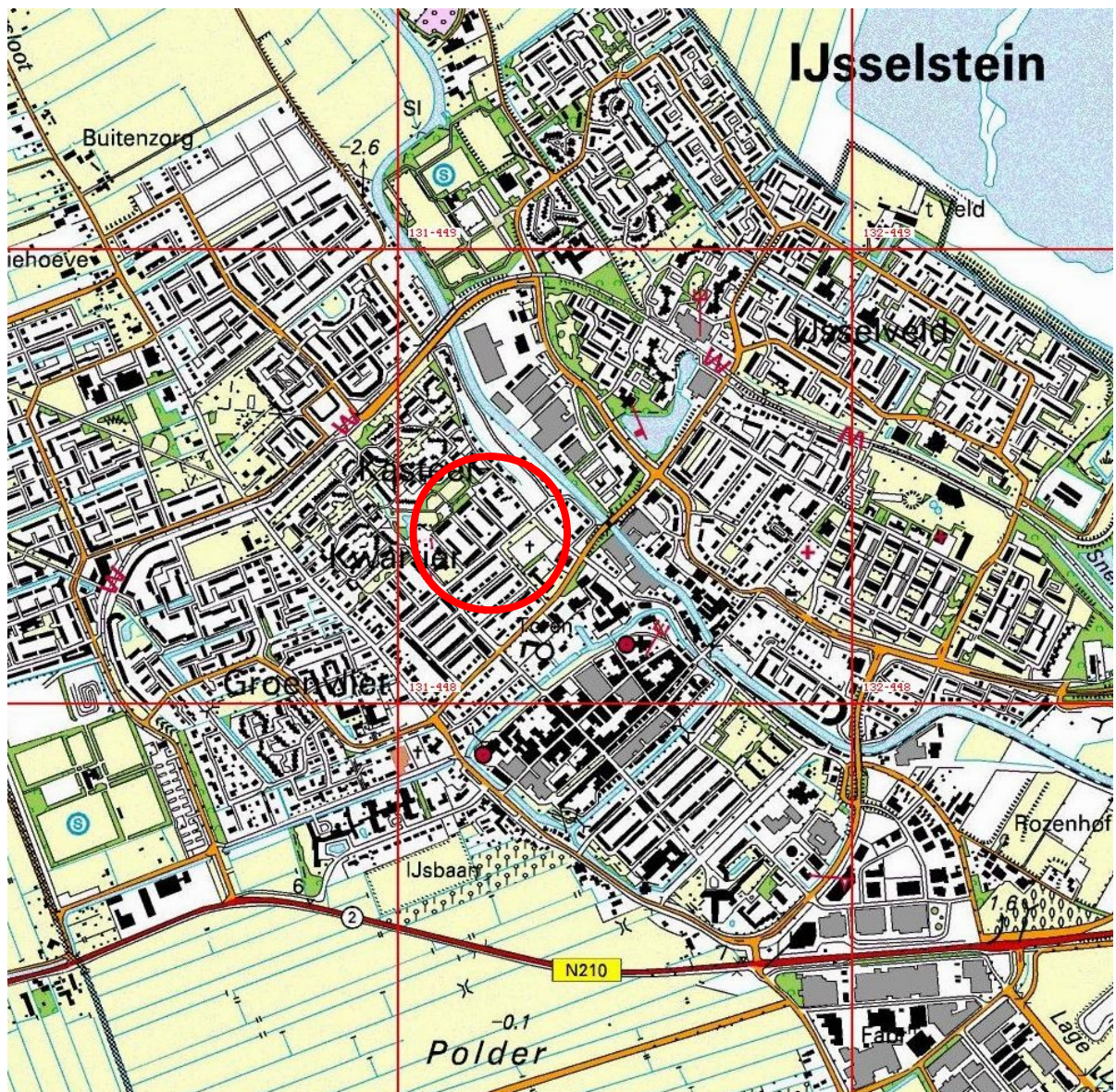
1.1.16.1 Deskundigheid

Diverse groene adviesbureaus: www.natuurnet.nl Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdieronderzoek Provinciale Zoogdierwerkgroepen

1.1.16.2 Literatuur

- Kapteijn, K., 1997. Laatvlieger *Eptesicus serotinus* (Schreber, 1774), 191-201. In: Limpens *etal*, Atlas van de Nederlandse vleermuizen; onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV-Uitgeverij.
- Lina, P.H.C. & G. van Ommering, 1994. Rode lijst van bedreigde en kwetsbare zoogdieren in Nederland. Toelichting op de Rode Lijst.

Kaartbijlage 1: Regionale ligging van de onderzoekslocatie

Kaartbijlage 1

Titel: Regionale ligging van de onderzoekslocatie

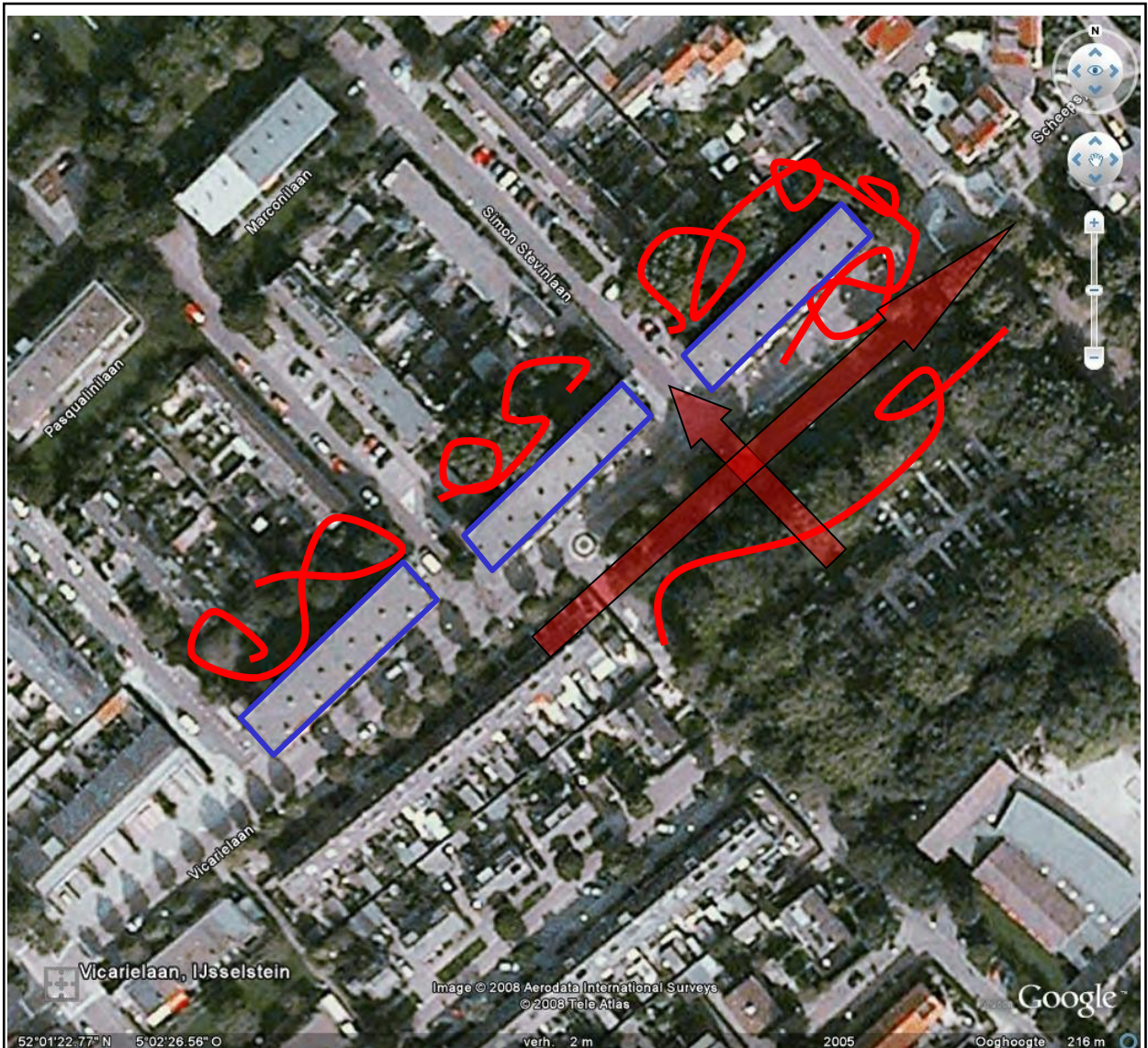
Projectcode: 08.B055

Projectnaam: Vicarielaan te IJsselstein

CSO Adviesbureau

Datum: oktober 2008

Kaartbijlage 2: Terreinoverzicht en resultaten

Legenda:

- Samenvatting vliegbewegingen Gewone dwergvleermuizen
- ➔ Samenvatting vliegbewegingen overvliegende Laatvliegers
- Ligging flats

Kaartbijlage 2

Titel: Resultaten samenvatting vliegpatronen vleermuizen

Projectcode: 08.B055

Projectnaam: Vicarielaan te IJsselstein

CSO Adviesbureau

Datum: oktober 2008

**Nader onderzoek Flora- en
faunawet planlocatie
Vicarielaan te IJsselstein
(aanvulling)**

Plangebied Vicarielaan te IJsselstein

Gegevens opdrachtgever

Provides

Postbus 72

3400 AB IJsselstein

Contactpersoon:

dhr. R. Ooms

CSO Adviesbureau

Regulierenring 6

3981 LB BUNNIK

tel. 030 – 659 43 21

fax 030 – 657 17 92

Contactpersoon CSO

De heer drs. A.N. de Keijzer

De heer ing. H.T. Scheeringa

Projectcode: 10J024

Versiedatum: 18-05-2010

Status: Definitief

Autorisatie

Opgesteld door:

De heer drs. A.N. de Keijzer

Functie projectleider

Handtekening

.....

Akkoord bevonden door:

De heer ing. H. Scheeringa

Kwaliteitscontrole

Handtekening

.....

Projectcode: 10J024

Versiedatum: 18-05-2010

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
2	Situatie en wetgeving.....	2
2.1	Plangebiedbeschrijving.....	2
2.2	Planontwikkeling en geplande ingrepen.....	3
2.3	Flora- en faunawet.....	3
3	Opzet en methode	4
3.1	Afbakening opzet.....	4
3.2	Onderzoeksopzet.....	4
4	Resultaten.....	5
4.1	Resultaten veldonderzoek.....	5
4.2	Conflictanalyse.....	6
4.3	Samenvatting conflictanalyse.....	7
5	Conclusies.....	8
5.1	Advies.....	8

Bijlagen

Bijlage 1: Literatuur

Bijlage 2: Wetgeving

Bijlage 3: Zorgplicht

Bijlage 4: Resultaten literatuuronderzoek

Bijlage 5: Foto's van het plangebied

Bijlage 6: Kaart regionale ligging van het plangebied

Bijlage 7: Kaart terreinoverzicht en resultaten

Bijlage 8: Kaart planschets

1 Inleiding

In opdracht van Provides heeft CSO Adviesbureau in verband met de voorgenomen planontwikkeling een aanvullend nader onderzoek Natuurwetgeving uitgevoerd op de planlocatie Vicarielaan te IJsselstein.

In 2009 is reeds een nader onderzoek door CSO uitgevoerd (Nader onderzoek Flora- en faunawet planlocatie Vicarielaan te IJsselstein, 08B055 van 27-01-2009) op basis van de gegevens uit een onderzoek van Cleton: 'grip op locatie-analyse' (Cleton & com referentie GR2007016/521976 datum: 22 januari 2008). Door het bevoegd gezag is de inhoud van dit voorafgaande onderzoek van Cleton als te beperkt beoordeeld.

De volgende soorten zijn reeds door CSO in 2009 onderzocht; amfibieën en reptielen (met name rugstreeppad), vleermuizen, en schuil- en broedplaatsen van vogels. Aangezien binnen het plangebied geen oppervlaktewater aanwezig is kan het voorkomen van vissen worden uitgesloten.

De aanvulling betreft derhalve de soortgroepen flora (vaatplanten), vogels (zowel broed- als standvogels), dagvlinders, libellen en grondgebonden zoogdieren.

Het doel van dit nader onderzoek is vast te stellen of de geplande ontwikkelingen strijdig zijn, met de soortbescherming van de Flora- en faunawet (2005). In geval van te verwachten knelpunten tussen de planontwikkeling en de Flora- en faunawet, wordt aangegeven wat de vervolgstappen kunnen zijn en welke mitigerende (verzachtende maatregelen) en/of compenserende maatregelen van toepassing kunnen zijn.

Het resultaat van het aanvullende nader onderzoek bestaat uit de uitspraak of, en zo ja, welke ontheffingsplichtige soorten aanwezig zijn in het plangebied en welke functie(s) het plangebied heeft voor deze soorten. Tevens wordt in ogenschouw genomen of deze ontheffingsplichtige soorten schade zullen ondervinden van de geplande ingrepen. Op basis van dit nader onderzoek (oorspronkelijke onderzoek en aanvulling) kan een ontheffing worden aangevraagd bij het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV).

Indien geen ontheffingsplichtige plant- of diersoorten aangetroffen worden in het plangebied, of als de aanwezige ontheffingsplichtige soorten geen schade zullen ondervinden van de geplande ingrepen, blijven de algemene beschermende bepalingen van kracht in de zin van de algemene zorgplicht (zie bijlage 3).

CSO Adviesbureau is door Intron gecertificeerd voor de ISO9001- en de 14001-normen. Daarnaast is CSO lid van het Netwerk Groene Bureau's (NGB).

2 Situatie en wetgeving

2.1 Plangebiedbeschrijving

Het plangebied bestaat uit 3 complexen welke gelegen zijn aan de zijde van de Vicarielaan, tussen Eiteren en de Pasqualinlaan nabij het centrum van de kern IJsselstein. Het plangebied ligt in de invloedsfeer van de Hollandse IJssel. Binnen het plangebied is geen oppervlaktewater aanwezig.

Aan de Vicarielaanzijde is de bodem grotendeels verhard (stoep en straat), aan de zij- en achterkant van de opstallen bevindt zich openbaar groen in de vorm van grasvelden, speelplaatsen en bomen en struiken. De inrichting is parkachtig met veel aangeplante exoten (sneeuwbes, vlinderstruik, laurier) en het onderhoud is intensief (onkruid wieden en grasmaaien). Aan de overzijde van de Vicarielaan bevindt zich een begraafplaats.

Het plangebied zelf heeft wel geen status in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (Natura 2000, Vogel- of Habitatrichtlijn en beschermd Natuurmonument). Tevens zijn dergelijke beschermde gebieden niet aanwezig in de directe omgeving. Een nader onderzoek in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 wordt niet zinvol geacht. Het plangebied vormt geen onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

Voor de regionale ligging van het plangebied wordt verwezen naar bijlage 6. Een situatietekening met de samenvatting van de resultaten van het veldbezoek is gegeven in bijlage 7. Enkele foto's van het plangebied en directe omgeving zijn opgenomen in bijlage 5.

2.2 Planontwikkeling en geplande ingrepen

Het voornemen is om de huidige bebouwing om te zetten in ten minste 54 appartementen. Daarbij bestaat het plan om aan de zogenaamde kopsen kanten (de hoeken) van de complexen de ontsluitingen te creëren, wat betekent dat daar de bebouwing extra uitgebreid wordt (in die zin dat de bebouwing ter plaatse een hoekvorm krijgt). Oftewel: de hoekpunten worden aan de achterzijde enigszins uitgebreid. Op die manier kan ook de aansluiting worden gezocht op de rijwoningen van de achterliggende bebouwing, aan de wegen welke haaks op de Vicarielaan zijn gesitueerd. Aan de achterzijden van de flats worden parkeerplaatsen gerealiseerd. De voorgenomen planontwikkeling is zodanig dat vrijwel alle in het plangebied te verwachten planten en dieren zullen worden verstoord, bedreigd en/of uit hun leefgebied worden verjaagd. Een aantal van de te verwijderen bomen is kapvergunningsplichtig.

2.3 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet voorziet in de bescherming van planten- en diersoorten. De wet bepaalt dat geen schade aan beschermde planten en dieren mag worden toegebracht, tenzij uitdrukkelijk toestemming is verleend (het

“nee, tenzij” beginsel). Daarnaast erkent de wet dat alle dieren van onvervangbare waarde zijn en daarom geldt de zorgplicht (zie bijlage 3). De zorgplicht houdt in dat iedereen ‘voldoende zorg’ in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en hun leefomgeving.

Samengevat wordt gesteld dat alle vogels, zoogdieren, amfibieën en reptielen en een aantal, meest zeldzame planten, vlinders, libellen, vissen en ongewervelden beschermd zijn. In de praktijk en bij de planontwikkeling zijn bepaalde handelingen ten aanzien van dieren en planten slechts onder strikte voorwaarden mogelijk. De Flora- en faunawet heeft de nodige consequenties bij ruimtelijke ontwikkelingen. Voor een nadere toelichting op de Flora- en faunawet wordt verwezen naar bijlage 2.

3 Opzet en methode

3.1 Afbakening opzet

Het aanvullend nader onderzoek betreft een soortgerichte inventarisatie naar flora (vaatplanten), broed- en standvogels (dit zijn vogels die het jaarrond in de buurt van hun nestlocatie verblijven), dagvlinders, libellen en grondgebonden zoogdieren.

Er is gericht onderzoek gedaan naar aanwijzingen dat de betreffende beschermde soorten aanwezig zijn in het gebied. Indien deze aanwijzingen worden aangetroffen wordt een inschatting gemaakt van de functie en waarde van het gebied voor de betreffende soorten. Het nader onderzoek kan gebruikt worden als bijlage bij een eventueel noodzakelijke ontheffingsaanvraag ex. artikel 75 van de Flora- en faunawet.

3.2 Onderzoeksopzet

De gebruikte veldonderzoeksmethode is het zowel bij daglicht als tijdens de avond uitvoeren van een sporenonderzoek in combinatie met visuele waarnemingen.

Er is visueel gezocht op kansrijke plaatsen naar groeiplaatsen van de beschermde flora. Niet algemeen voorkomende soorten zijn op naam gebracht en met GPS-coördinaten geregistreerd.

Er is gezocht naar sporen (prenten, wissels, uitwerpselen, verblijfplaatsen) van de aanwezigheid van **grondgebonden zoogdieren**. Indien sporen zijn aangetroffen is voor zover mogelijk vastgesteld om welke soort het gaat. Sporen van bijzondere of beschermde soorten worden met GPS-coördinaten geregistreerd.

Eveneens is gezocht naar sporen van de aanwezigheid van **reptielen en amfibieën**. Hiertoe zijn kansrijke plaatsen bezocht en objecten zoals boomstronken gekeurd. Daarnaast is in de avond op gehoor gezocht naar de roepen van amfibieën tijdens het voortplantingsseizoen.

Ook is gezocht naar de aanwezigheid van **standvogel**territoria en/of foerageergebieden. Er is gezocht naar sporen en er zijn in het broedseizoen (vanaf februari/maart) kunstmatig territoriale roepen van de verschillende soorten ten gehore gebracht. Indien soorten aanwezig zijn zullen ze op deze roepen reageren. Visuele waarnemingen en sporen van beschermde soorten en situaties zijn met GPS-coördinaten geregistreerd.

Tevens is visueel onderzoek verricht naar het voorkomen van beschermde **insectensoorten**. Op kansrijke plaatsen is visueel gezocht naar aanwezige exemplaren en sporen daarvan (huid uitgeslopen libellen, larven dagvlinders e.d.). Indien beschermde soorten zijn aangetroffen is ook gekeken naar de aanwezigheid van waardplanten voor de betreffen dagvlinders. Zowel de waarnemingen van exemplaren en sporen, als de aanwezigheid van waardplanten worden met GPS-coördinaten geregistreerd.

Alle veldinventarisaties worden door deskundig personeel uitgevoerd, zodat de gegevens gebruikt kunnen worden voor een eventuele ontheffingsaanvraag. CSO Adviesbureau is door DNV gecertificeerd volgens ISO 9001, ISO 14001, VCA** en is lid van het Netwerk Groene Bureau's (NGB).

Het gehele plangebied is onderzocht en als daar aanleiding toe is, ook buiten het plangebied.

De veldonderzoeken zijn uitgevoerd door de heren drs. A.N. de Keijzer en ing. H.T. Scheeringa werkzaam bij CSO.

Er zijn 2 aanvullende veldbezoeken uitgevoerd, op de volgende data:

- 12-05-2010 middag;
- 12-05-2010 avond (alleen drs. A.N. de Keijzer) .

4 Resultaten

4.1 Resultaten veldonderzoek

De veldaantekeningen van het veldonderzoek zijn opgenomen in bijlage 4 en grafisch samengevat in bijlage 7.

Samenvattend kan gesteld worden dat het plangebied zelf geen beschermde natuurwaarden bevat. Er zijn geen nesten, nestlocaties, holten in bomen e.d. waargenomen. Tevens zijn geen beschermde planten, amfibieën of insecten waargenomen of is het voorkomen daarvan bekend in de directe omgeving.

Geadviseerd wordt de beeldbepalende haag van spaanse aak (D in bijlage 7) en de haagbeuken (B in bijlage 7) indien mogelijk te handhaven.

In géén van de veldbezoeken zijn standvogels anders dan de roeken gehoord of gezien, of sporen van nesten waargenomen. De aanwezige bomen zijn gecontroleerd op holten en broedlocaties. Er zijn geen nesten aangetroffen.

4.1.1 Roeken

Buiten het plangebied, aan de overzijde van de Vicarielaan is op de begraafplaats een roeken kolonie (*Corvus frugilegus*) aangetroffen.

Roeken zijn koloniebroeders en de nestplaatsen vallen onder categorie 2 van vaste nestplaatsen voor koloniebroeders met jaarronde bescherming (info ministerie van LNV).

De minimale afstand tussen kolonie en plangebied bedraagt circa 60 meter.

Bij onderzoek is gebleken dat het broedresultaat niet wordt beïnvloed bij verstoringen op grotere afstand dan 50 meter van de kolonie (onthefing min. LNV met het nummer FF75/2007/047).

Volgens deze gegevens zal verstoring door bouw en sloop activiteiten aan de gevels van de flats aan de Vicarielaan géén verstoring geven van broedende roeken in de kolonie. Gezien de marginaal grotere afstand (circa 60 meter) dan de kritische afstand van 50 meter wordt geadviseerd toch mitigerende maatregelen te treffen om verstoring van broedgevallen te voorkomen.

Derhalve wordt geadviseerd versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te laten voeren waarbij de periode eind februari- begin juni geldt.

5 Conclusies

De samenvattende conclusies van zowel het oorspronkelijke onderzoek als de voorliggende aanvulling zijn:

De aangetroffen zwaarder beschermde soorten zijn vleermuizen. Het gebruik van het gebied bestaat uit foerageren.

Er zijn geen aanwijzingen van vaste of tijdelijke verblijfplaatsen van zowel vleermuizen als standvogels en rugstreeppadden binnen het plangebied aangetroffen.

Het mogelijk verdwijnen van de aanwezige foerageerlocaties van vleermuizen door de planontwikkeling zullen naar verwachting geen negatief effect hebben op de staat van instandhouding van lokale populaties van deze vleermuizen.

Binnen het plangebied zijn geen ontheffingsplichtige flora-soorten, grondgebonden zoogdieren, vlinders en libellen aangetroffen. Het is ook niet waarschijnlijk dat deze zich in het plangebied zullen ophouden gezien de inrichting (parkachtig) en het intensieve gebruik en beheer.

Roeken

Buiten het plangebied, aan de overzijde van de Vicarielaan is in bomen op de begraafplaats een roeken kolonie (*Corvus frugilegus*) aangetroffen. Deze nestsituatie valt onder categorie 2 van vaste nestplaatsen voor koloniebroeders met jaarronde bescherming (info ministerie van LNV). Hierover wordt gemeld:

Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld roek, gierzwaluw en huismus).

Verstoring van dergelijke nestsituaties is verboden conform de Flora- en faunawet artikel 11.

De afstand die minimaal tussen versturende werkzaamheid en nestlokatie aanwezig moet zijn wordt gesteld op 50 meter. Verstoringen binnen deze afstand dienen buiten het broedseizoen uitgevoerd te worden (roeken van maart tot mei). De minimale afstand tussen de kolonie aan de Vicarielaan en plangebied bedraagt circa 60 meter. Weliswaar is deze afstand buiten de 50 meter zone, maar het tussenliggende gebied is vrij open en de sloop kan bijzonder versturend zijn (geluidbelasting, maar ook verlichting en trillingen).

Geadviseerd wordt derhalve versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen (eind februari- begin juni) van de roeken uit te laten voeren. Onder versturende werkzaamheden wordt met name verstaan werkzaamheden waarbij veel lawaai, licht en trillingen wordt geproduceerd, dus bijvoorbeeld de sloopwerkzaamheden zelf. Bij onduidelijkheid of werkzaamheden versturend zijn of niet, kan contact met CSO worden opgenomen.

5.1 Advies

Er worden geen conflicten met de Flora- en faunawet verwacht vanwege de planontwikkeling. Een ontheffing ex. artikel 75 van de Flora- en faunawet is derhalve niet aan de orde.

Geadviseerd wordt versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen van de roeken uit te laten voeren (maart tot mei). Onder versturende werkzaamheden wordt met name verstaan werkzaamheden waarbij veel lawaai, licht en trillingen wordt geproduceerd, dus bijvoorbeeld de sloopwerkzaamheden zelf. Bij onduidelijkheid of werkzaamheden versturend zijn of niet, kan contact met CSO worden opgenomen.

Vanwege de mogelijk in de toekomst aanwezige broedlocaties van andere vogels dan de roeken wordt ook

geadviseerd om verstorende werkzaamheden uitsluitend buiten het broedseizoen uit te laten voeren. In het kader van de algemene zorgplicht wordt het werken volgens de Natuurkalender ([www. Natuurkalender.nl](http://www.Natuurkalender.nl)) geadviseerd.

Tevens wordt geadviseerd de beeldbepalende haag van spaanse aak (D in bijlage 7) en de haagbeuken (B in bijlage 7) indien mogelijk te handhaven.

Bijlage 1: Literatuur

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting, De Dagvlinders van Nederland, 2006, Odonata, KNNV, Utrecht.

Broekhuizen, S., Hoekstra, N., Laar, V. van, Smeenk, C., Thijssen, J.B.M., 1992, Atlas van de Nederlandse zoogdieren, KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Klaas-Douwe B., V.J. Kalkman, R. Ketelaar, e.a., 2002, De Nederlandse Libellen, Odonata, KNNV, Utrecht.

Kranenbarg, J, R.P.J.H. Struijk, E. Broekelkamp, W. Kuijsten, F. Spikmans & P. Frigge, 2008. Verspreidingsonderzoek vissen 2007. Stichting RAVON, Nijmegen. Rapport 2008-05.

Limpens, H., Mostert, K., Bongers, W. (red.), 1997 en 2009, Atlas van de Nederlandse vleermuizen, KNNV, Utrecht.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2004, 501, Algemene Maatregel van Bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen, Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden, 2004.

RAVON, 2007, Ravon no. 27, p. 46-64, Waarnemingenoverzicht 2006, RAVON, Nijmegen.

SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002, Atlas van de Nederlandse broedvogels, 1998 – 2000. Nederlandse Fauna 5, Nationaal Natuurhistorisch Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey Nederland, Leiden.

Spikmans, F, A van Diepenbeek & R. Zollinger 2006. Inhaalslag verspreidingsonderzoek amfibieën en reptielen 2004-2005, Stichting RAVON, Nijmegen, 67 p.

Internetbronnen:

http://www.natuurloket.nl	http://www.naturalis.nl/	http://www.soortenregister.nl/
http://www.minlnv.nl/	http://www.waarnemingen.nl/	http://telmee.nl/
http://www.natuurkalender.nl/	provinciale website	
http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek.aspx		

Bijlage 2: Wetgeving

Flora- en faunawet

Ecologische waarden spelen in toenemende mate een rol bij de ruimtelijke planvorming en ingrepen. Zo is per 1 april 2002 de Flora- en faunawet in werking getreden. Deze wet sluit aan op Europese natuurregelgeving en is gericht op soortbescherming. De Flora- en faunawet voorziet in de bescherming van een aantal planten- en diersoorten en gaat uit van het “nee, tenzij”- beginsel. Centraal hierbij staat de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen ‘voldoende zorg’ in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving. Samengevat kan worden gesteld dat alle vogels, zoogdieren, amfibieën en reptielen beschermd zijn. Wel zijn uitzonderingen voor zeer algemene soorten als huismuis, bruine en zwarte rat. Bovendien zijn een beperkt aantal, meest zeldzame planten, vlinders, libellen, vissen en ongewervelden beschermd. In de praktijk betekent dat bepaalde handelingen ten aanzien van dieren en planten slechts onder strikte voorwaarden mogelijk zijn. De Flora- en faunawet heeft dan ook de nodige consequenties bij ruimtelijke ingrepen/ontwikkeling.

Flora

Met betrekking tot beschermde inheemse planten, in relatie tot hun groeiplaats, is het verboden deze planten te plukken, verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te onwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Fauna

Ten aanzien van dieren in hun natuurlijke leefomgeving kunnen de bepalingen in de Flora- en faunawet worden samengevat als:

- het is verboden dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen;
- het is verboden dieren behorende tot een beschermde inheemse soort opzettelijk te verontrusten;
- het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren;
- het is verboden eieren van dieren behorende tot beschermde inheemse soort te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Het planvormingsproces en de Flora- en faunawet

Genoemde bepalingen zijn niet nieuw, vergelijkbare bepalingen waren reeds opgenomen in de Natuurbeschermingswet en de Vogelwet 1936. Wanneer de initiatiefnemer plannen ontwikkelt voor de uitvoering van ruimtelijke ingrepen of voornemens daartoe, is het raadzaam vooraf te toetsen of de geplande werkzaamheden mogelijk nadelige gevolgen hebben voor de aanwezige flora en fauna in het plangebied en mogelijk directe omgeving. In beginsel is voor de toetsing de initiatiefnemer zelf verantwoordelijk.

Tijdens het plannen van de werkzaamheden dienen de volgende zaken duidelijk in beeld gebracht te worden:

- welke beschermde planten- en diersoorten komen in en nabij het plangebied voor ?;
- leidt het realiseren van het plan of de uitvoering van de geplande werkzaamheden tot handelingen die in strijd zijn met de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet met betrekking tot planten op hun groeiplaats of dieren in hun natuurlijke leefomgeving ?;
- kunnen het plan of de voorgenomen werkzaamheden zodanig worden aangepast dat dergelijke handelingen niet of in mindere mate gepleegd kunnen worden ?; is een ontheffing, om de plannen te kunnen uitvoeren of de werkzaamheden te kunnen verrichten (ex. artikel 75 van de Flora- en faunawet), vereist ?

De ontheffing

Voor planrealisatie kan het nodig zijn om ontheffing aan te vragen in verband met de (voorgenomen) overtreding van de in paragraaf 2.1 van de Flora- en faunawet genoemde verbodsbepalingen. Per 23 februari 2005 is de regelgeving rondom de ontheffingsaanvraag (artikel 75) door een nieuwe AMvB gewijzigd. Hierbij worden drie beschermingsregimes onderscheiden, te weten:

Categorie 1: Algemene soorten

Voor de soorten geldt bij onder meer ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld, wel geldt de algemene zorgplicht. In deze categorie vallen onder meer algemeen voorkomende zoogdiersoorten zoals Mol, Konijn, en amfibieën Bruine kikker en Gewone pad.

Categorie 2: Overige soorten

Bij ruimtelijke ontwikkelingen geldt voor deze categorie een vrijstelling, mits gewerkt wordt volgens een door het ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode. Een gedragscode moet door een sector/belangenorganisatie of initiatiefnemer zijn opgesteld en ter goedkeuring aan het Ministerie van LNV worden voorgelegd. Zonder een gedragscode dient in meeste situaties een ontheffing te worden aangevraagd. Een ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan het criterium: 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'. In deze categorie vallen alle vogelsoorten en een kleine groep van minder algemene diersoorten zoals Eekhoorn en Steenmarter.

Categorie 3 : Soorten bijlage IV Habitatrichtlijn & Soorten bijlage 1 AMvB

Voor deze soorten dient altijd een ontheffing te worden aangevraagd. Ook met een goedgekeurde gedragscode kan geen vrijstelling worden verkregen. Een ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan onderstaande drie criteria:

- 1 er is sprake van een bij de wet genoemd belang ? (dit betreft een limitatieve lijst van ander gespecificeerde belangen);
- 2 er is geen alternatief aanwezig voor de gewenste ingreep ?;
- 3 er wordt geen afbreuk gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort ?

In deze categorie zijn zeldzame en kwetsbare soorten opgenomen. Dit betreft onder meer alle vleermuissoorten, zeldzame amfibieën en reptielen, een grote groep vlinders en libellen en enkele plantensoorten.

Bijlage 3: Zorgplicht

Algemene zorgplicht, artikel 2 Flora- en faunawet (LNV 2005):

Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor alle (en dus niet alleen beschermde) in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Die zorg houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is:

- 1 dergelijk handelen achterwege te laten, waar dit in redelijkheid kan worden gevergd;
- 2 danwel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs kunnen worden gevraagd, om die gevolgen te voorkomen of, indien dat niet mogelijk is, zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Een onderdeel van de Flora- en faunawet is dat de initiatiefnemer invulling moet geven aan de zorgplicht ten aanzien van beschermde planten en dieren. Dit geldt zowel tijdens de uitvoering van de werkzaamheden als ten aanzien van het ontwerp. Geadviseerd wordt om in het ontwerp rekening te houden met de realisatie van nieuwe biotoop en/of biotopen bijvoorbeeld in de vorm van groenvoorzieningen en waterpartijen. De zorgplicht betekent ook dat gedurende de werkzaamheden rekening gehouden wordt met de beschermde soorten om schade aan deze soorten te voorkomen en de effecten erop zoveel mogelijk te beperken.

De in de bijlage 1 genoemde wetswijziging (AMvB 501) heeft betrekking op de ontheffings-plicht (artikel 75 van de Flora- en faunawet). Deze wijziging houdt onder meer in, dat voor een aantal algemeen in Nederland voorkomende beschermde soorten een vrijstelling op de ontheffingsaanvraag geldt, mits de zorgplicht in acht wordt genomen. Dit betekent dat, ook voor soorten die onder de vrijstelling vallen, wel verplicht blijft om bijvoorbeeld het voortplantingsseizoen te ontzien, of vóórdat werkzaamheden starten dieren te verjagen of weg te vangen (en elders uit te zetten) en om te voorkomen dat natuurschade in het kader van artikel 9 tot en met 11 zal ontstaan. Dus ook voor soorten die onder de vrijstelling vallen dienen mitigerende maatregelen te worden getroffen.

Voor alle beschermde, inheemse (ook de algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt vanuit de Flora- en faunawet een verbod op handelingen die nesten of eieren beschadigen of verstoren. Een ontheffing hierop is niet mogelijk. Ook handelingen die een vaste rust- of verblijfplaats van beschermde vogels verstoren, zijn niet toegestaan. In de praktijk betekent dit dat versturende werkzaamheden alleen buiten het broedseizoen (dat voor de meeste soorten loopt van maart tot en met juli) uitgevoerd mogen worden.

Voor de verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen, belangrijk leef- of foerageergebieden van vogels buiten het broedseizoen kan een ontheffing noodzakelijk zijn. Het betreft hierbij dan over het algemeen: horsten, nesten of kolonieplaatsen die het hele jaar gebruikt worden. Hieronder vallen ook leef- en/of foerageergebieden van zeer plaatsgetrouwe vogelsoorten, zoals Uilen.

Bijlage 4: Resultaten

literatuuronderzoek

De onderstaande gegevens zijn afkomstig uit de bronnen zoals genoemd in bijlage 8.

Tabel Gegevens Natuurloket, kilometerhok X131 - Y448

Rapportage voor kilometerhok X:131 / Y:448								
Soortgroep	FF1*	FF23*	FF vogels	Hrl*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten		1				goed	-	1975-2007
Mossen						niet		1997-2007
Korstmossen						niet		1992-2007
Paddestoelen					1	slecht	0%	1992-2007
Zoogdieren	2	3		2		slecht	51-100%	1997-2007
Broedvogels			3		1	slecht	0%	1996-2007
Watervogels			27			matig	0%	96/97-06/07
Reptielen						niet		1992-2007
Amfibieën						niet		1992-2007
Vissen						niet		1992-2007
Dagvlinders						goed		1998-2008
Nachtvlinders						redelijk		1980-2008
Libellen						niet		1993-2007
Sprinkhanen						niet		1993-2007
Overige ongewervelden						niet		1993-2007

¹ FF1, FF23 = Soorten op lijst van tabel 1 respectievelijk tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet.
² H/V = Soorten van de Habitat/Vogelrichtlijn.
³ RL = Rode lijst soorten.
⁴ Volledigheid = wanneer de volledigheid met 'goed' is aangeduid zijn er voldoende gegevens beschikbaar bij het Natuurloket. In andere gevallen is nader veldonderzoek nodig.
⁵ Actualiteit = geeft aan uit welke periode de gegevens afkomstig zijn.

Tabel Vaatplanten

Gegevens Landelijke Vegetatiebank, opname nr. 33573 jaar 1992. Deze data zijn indicatief. Gegevens zijn onvolledig.		
Wetenschappelijke naam (Nederlandse naam)	MA ¹	F&F ²
Acer campestre (Spaanse aak)		
Alliaria petiolata (Look-zonder-look)		
Alnus glutinosa (Zwarte els)		
Brachythecium rutabulum (Gewoon dikkopmos)		
Cornus sanguinea (Rode kornoelje)		
Equisetum arvense (Heermoes)		
Eurhynchium hians (Kleisnavelmos)		
Eurhynchium praelongum (Fijn laddermos)		
Fissidens bryoides (Gezoomd vedermos)		
Fissidens taxifolius (Kleivedermos)		
Fraxinus excelsior (Gewone es)		
Lophocolea heterophylla (Gedrongen kantmos)		
Populus x canadensis (Canadapopulier)		
Quercus robur (Zomereik)		
Ranunculus ficaria (Speenkruid)		
Rhynchostegium confertum (Boomsnavelmos)		
Sambucus nigra (Gewone vlier)		
Ulmus minor (Gladde iep)		
Ulmus minor (Gladde iep)		
Urtica dioica (Grote brandnetel)		
¹ = Soort kan volgens literatuurgegevens mogelijk aangetroffen worden in het plangebied ² = Soort beschermd Flora- en faunawet, nummer geeft tabel FF-wet aan. Tabel 3 soorten vallen onder Bijlage IV van de Habitatrichtlijn of onder bijlage 1 van Algemene Maatregelen van Bestuur.		

Tabel Zoogdieren

Gegevens zoogdieren op uurhokniveau (5x5 km). Soorten in de tabel zijn geselecteerd op mogelijk voorkomen in het habitat op het plangebied. Deze data zijn indicatief. Gegevens zijn onvolledig.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	MA ¹	FF ²
Aardmuis	Micortis agrestis		1
Bever	Castor fiber		3 bijl IV HR
Boommarter	Martes martes		3 bijl 1 AMvB
Bosmuis	Apodemus sylvaticus		1
Bosspitsmuizen	Sorex araneus/coronatus		1
Bunzing	Mustella putorius		1
Das	Meles meles		3 bijl 1 AMvB
Dwergmuis	Micromys minutus		1
Edelhert	Cervus elaphus		2
Eekhoorn	Sciurus vulgaris		2
Egel	Erinaceus europaeus	X	1
Eikelmuis	Eliomys quercinus		3 bijl 1 AMvB
Grote bosmuis	Apodemus flavicollis		2
Haas	Lepus europeus		1
Hamster	Cricetus cricetus		3 bijl IV HR
Hazelmuis	Muscardinus avellanarius		3 bijl IV HR
Hermelijn	Mustela erminea		1
Huisspitsmuis	Crocidura russula	X	1
Konijn	Oryctolagus cuniculus	X	1
Mol	Talpa europaea	X	1
Noordse woelmuis	Microtus oeconomus		3 bijl IV HR
Ondergrondse woelmuis	Pitymys subterraneus		1
Otter	Lutra lutra		3 bijl IV HR
Ree	Capreolus capreolus		1
Rosse woelmuis	Clethrionomys glareolus	X	1
Steenmarter	Martes foina		2
Veldmuis	Microtus arvalis	X	1
Veldspitsmuis	Crocidura leucodon		3 bijl 1 AMvB
Vos	Vulpes vulpes		1
Waterspitsmuis	Neomys fodiens		3 bijl 1 AMvB
Wezel	Mustela nivalis		1
Wild zwijn	Sus scrofa		2
Woelrat	Arvicola terrestris		1

¹ = Soort kan volgens literatuurgegevens mogelijk aangetroffen worden in het plangebied.

² = Soort beschermd Flora- en faunawet, nummer geeft tabel FF-wet aan. Tabel 3 soorten vallen onder Bijlage IV van de Habitatrictlijn of onder bijlage 1 van Algemene Maatregelen van Bestuur.

Tabel Vleermuizen

Gegevens vleermuizen op atlas-blokniveau. Soorten in de tabel zijn geselecteerd op mogelijk voorkomen in het habitat op het plangebied. Deze data zijn indicatief. Gegevens zijn onvolledig.

Bechstein's vleermuis	<i>Myotis bechsteinii</i>		3 bijl. IV HR
Bosvleermuis	<i>Nyctalus leisleri</i>		3 bijl. IV HR
Brandt's vleermuis	<i>Myotis brandtii</i>		3 bijl. IV HR
Franjestaart	<i>Myotis nattereri</i>		3 bijl. IV HR
Gewone baardvleermuis	<i>Myotis mystacinus</i>		3 bijl. IV HR
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	X	3 bijl. IV HR
Gewone grootoorvleermuis	<i>Plecotus auritus</i>	X	3 bijl. IV HR
Grote hoefijzerneus	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>		3 bijl. IV HR
Grijze grootoorvleermuis	<i>Plecotus austriacus</i>		3 bijl. IV HR
Ingekorven vleermuis	<i>Myotis emarginatus</i>		3 bijl. IV HR
Kleine dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pygmaeus</i>		3 bijl. IV HR
Kleine hoefijzerneus	<i>Rhinolophus hipposideros</i>		3 bijl. IV HR
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>	X	3 bijl. IV HR
Meervleermuis	<i>Myotis dasycneme</i>		3 bijl. IV HR
Mopsvleermuis	<i>Barbastella barbastellus</i>		3 bijl. IV HR
Rosse vleermuis	<i>Nyctalus noctula</i>		3 bijl. IV HR
Ruige dwergvleermuis	<i>Pipistrellus nathusii</i>	X	3 bijl. IV HR
Tweekleurige vleermuis	<i>Vespertilio murinus</i>		3 bijl. IV HR
Vale vleermuis	<i>Myotis myotis</i>		3 bijl. IV HR
Watervleermuis	<i>Myotis daubentonii</i>	X	3 bijl. IV HR

¹ = Soort kan volgens literatuurgegevens mogelijk aangetroffen worden in het plangebied

² = Soort beschermd Flora- en faunawet, nummer geeft tabel FF-wet aan. Tabel 3 soorten vallen onder Bijlage IV van de Habitatrichtlijn of onder bijlage 1 van Algemene Maatregelen van Bestuur.

Tabel Reptielen en amfibieën

Gegevens reptielen op uurhokniveau (5x5 km). Soorten in de tabel zijn geselecteerd op mogelijk voorkomen in het habitat op het plangebied en zijn een indicatie. Gegevens zijn onvolledig.			
Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	MA ¹	FF ²
Adder	<i>Vipera berus</i>		3 bijl 1 AMvB
Alpenwatersalamander	<i>Triturus alpestris</i>		2
Boomkikker	<i>Hyla arborea</i>		3 bijl IV HR
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>	X	1
Geelbuik vuurpad	<i>Bombina variegata</i>		3 bijl IV HR
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>	X	1
Gladde slang	<i>Coronella austriaca</i>		3 bijl IV HR
Hazelworm	<i>Anguis fragilis</i>		3 bijl 1 AMvB
Heikikker	<i>Rana arvalis</i>		3 bijl IV HR
Kamsalamander	<i>Triturus cristatus</i>		3 bijl IV HR
Kleine watersalamander	<i>Triturus vulgaris</i>	X	1
Knoflookpad	<i>Pelobates fuscus</i>		3 bijl IV HR
Levendbarende hagedis	<i>Zootoca vivipara</i>		2
Meerkikker	<i>Rana ridibunda</i>		1
Middelste groene kikker	<i>Rana esculenta</i>	X	1
Muurhagedis	<i>Podarcis muralis</i>		3 bijl IV HR
Poelkikker	<i>Rana lessonae</i>		3 bijl IV HR
Ringslang	<i>Natrix natrix</i>		3 bijl 1 AMvB
Rugstreepad	<i>Bufo calamita</i>	X	3 bijl IV
Vinpootsalamander	<i>Triturus helveticus</i>		3 bijl 1 AMvB
Vroedmeesterpad	<i>Alytes obstetricans</i>		3 bijl IV HR
Vuursalamander	<i>Salamandra salamandra</i>		3 bijl 1 AMvB
Zandhagedis	<i>Lacerta agilis</i>		3 bijl IV HR
¹ = Soort kan volgens literatuurgegevens mogelijk aangetroffen worden in het plangebied. ² = Soort beschermd Flora- en faunawet, nummer geeft tabel FF-wet aan. Tabel 3 soorten vallen onder Bijlage IV van de Habitatrichtlijn of onder bijlage 1 van Algemene Maatregelen van Bestuur.			

Tabel Vissen

Gegevens beschermde vissen op uurhokniveau (5x5 km). Gegevens zijn onvolledig.			
Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	MA ¹	FF ²
Beekprik	<i>Lampetra planeri</i>		3 bijl. 1 AMvB
Bermpje	<i>Noemacheillus barbatulus</i>		2
Bittervoorn	<i>Rhodeus cericeus</i>		3 bijl. 1 AMvB
Elrits	<i>Phoxinus phoxinus</i>		3 bijl. 1 AMvB
Gestippelde alver	<i>Alburnoides bipunctatus</i>		3 bijl. 1 AMvB
Grote modderkruiper	<i>Misgurnus fossilis</i>		3 bijl. 1 AMvB
Houting	<i>Conegonus oxyrrhynchus</i>		3 bijl. IV HR
Kleine modderkruiper	<i>Cobitis taenia</i>		2
Meerval	<i>Silurus glanis</i>		2
Rivierdonderpad	<i>Cottus gobio</i>		2
Rivierprik	<i>Lampetra fluviatilis</i>		3 bijl. 1 AMvB
Steur	<i>Acipenser sturio</i>		3 bijl. IV HR
¹ = Soort kan volgens literatuurgegevens mogelijk aangetroffen worden in het plangebied. ² = Soort beschermd Flora- en faunawet, nummer geeft tabel FF-wet aan. Tabel 3 soorten vallen onder Bijlage IV van de Habitatrichtlijn of onder bijlage 1 van Algemene Maatregelen van Bestuur.			

Tabel Dagvlinders

Gegevens dagvlinders op uurhokniveau (5x5 km). Gegevens zijn onvolledig.			
Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	MA ¹	FF ²
Bruin dikkopje	<i>Erynnis tages</i>		3 bijl. 1 AMvB
Donker pimpernelblauwtje	<i>Maculinea nausithous</i>		3 bijl. IV HR
Dwergblauwtje	<i>Cupido minimus</i>		3 bijl. 1 AMvB
Dwergdikkopje	<i>Thymelicus acteon</i>		3 bijl. 1 AMvB
Groot geaderd witje	<i>Aporia crataegi</i>		3 bijl. 1 AMvB
Grote IJsvogelvinder	<i>Limenitis populi</i>		3 bijl. 1 AMvB
Grote vuurvinder	<i>Lycaena dispar</i>		3 bijl. IV HR
Heideblauwtje	<i>Plebejus argus</i>		3 bijl. 1 AMvB
Iepenpage	<i>Strymonidia w-album</i>		3 bijl. 1 AMvB
Kalkgraslanddikkopje	<i>Spialia sertorius</i>		3 bijl. 1 AMvB
Keizersmantel	<i>Argynnis paphia</i>		3 bijl. 1 AMvB
Klaverblauwtje	<i>Cyaniris semiargus</i>		3 bijl. 1 AMvB
Moerasparelmoervlinder	<i>Brenthis ino</i>		2
Pimpernelblauwtje	<i>Maculinea teleius</i>		3 bijl. IV HR
Puperstreepparelmoervlinder	<i>Brenthis ino</i>		3 bijl. 1 AMvB
Rode vuurvinder	<i>Palaeochrysophanus</i>		3 bijl. 1 AMvB
Rode vuurvinder	<i>Lycaena hippothoe</i>		3 bijl. 1 AMvB
Rouwmantel	<i>Nymphalis antiopa</i>		3 bijl. 1 AMvB
Tijmblauwtje	<i>Maculinea arion</i>		3 bijl. IV HR
Tweekleurig hooibeestje	<i>Coenonympha arcania</i>		3 bijl. 1 AMvB
Vals Heideblauwtje	<i>Plebeius idas</i>		2
Veenbesparelmoervlinder	<i>Bolaria aquilonais</i>		3 bijl. 1 AMvB
Veenhooibeestje	<i>Coenonympha tullia</i>		3 bijl. 1 AMvB
Zilverstreephooibeestje	<i>Coenonympha hero</i>		3 bijl. IV HR
¹ = Soort kan volgens literatuurgegevens mogelijk aangetroffen worden in het plangebied.			
² = Soort beschermd Flora- en faunawet, nummer geeft tabel FF-wet aan. Tabel 3 soorten vallen onder Bijlage IV van de Habitatrictlijn of onder bijlage 1 van Algemene Maatregelen van Bestuur.			

Tabel Libellen

Gegevens libellen op uurhokniveau (5x5 km). Gegevens zijn onvolledig.			
Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	MA ¹	FF ²
Bronslibel	<i>Oxygastra curtisii</i>		3 bijl 1 AMvB
Gaffellibel	<i>Ophiogomphus cecilia</i>		3 bijl 1 AMvB
Gevlekte witsnuitlibel	<i>Leucorrhinia pectoralis</i>		3 bijl 1 AMvB
Groene glazenmaker	<i>Aeshna viridis</i>		3 bijl 1 AMvB
Noordse winterjuffer	<i>Sympecma paedisca</i>		3 bijl 1 AMvB
Oostelijke witsnuitlibel	<i>Leucorrhinia albifrons</i>		3 bijl 1 AMvB
Rivierrombout	<i>Stylurus flavipes</i>		3 bijl 1 AMvB
Sierlijke witsnuitlibel	<i>Leucorrhinia caudalis</i>		3 bijl 1 AMvB
¹ = Soort kan volgens literatuurgegevens mogelijk aangetroffen worden in het plangebied. ² = Soort beschermd Flora- en faunawet, nummer geeft tabel FF-wet aan. Tabel 3 soorten vallen onder Bijlage IV van de Habitatrichtlijn of onder bijlage 1 van Algemene Maatregelen van Bestuur.			

Tabel Overige soorten

Gegevens op uurhokniveau (5x5 km). Gegevens zijn onvolledig.			
Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	MA ¹	FF ²
Vliegend hert	<i>Lacanus cervus</i>		2
Rivierkreeft	<i>Actacus astacus</i>		2
Brede geelrandwaterroofkever	<i>Dytiscus latissimus</i>		3 bijl. 1 AMvB
Gestreepte waterroofkever	<i>Graphoderus bilineatus</i>		3 bijl. 1 AMvB
Heldenbok	<i>Cerambyx cerdo</i>		3 bijl. 1 AMvB
Juchtleerkever	<i>Osmoderma ermita</i>		3 bijl. 1 AMvB
Bataafse stroommossel	<i>Unio crassus</i>		3 bijl. 1 AMvB
¹ = Soort kan volgens literatuurgegevens mogelijk aangetroffen worden in het plangebied. ² = Soort beschermd Flora- en faunawet, nummer geeft tabel FF-wet aan. Tabel 3 soorten vallen onder Bijlage IV van de Habitatrichtlijn of onder bijlage 1 van Algemene Maatregelen van Bestuur.			

Resultaten veldonderzoek

Veldbezoeken Vicarielaan te IJsselstein

1e bezoek 2010 12-05-2010 middag.

Start bezoek rond 12:00 uur

Eind bezoek rond 15:00 uur

Uitgevoerd door A.N. de Keijzer, H. Scheeringa .

Temperatuur: rond de 8 graden Celsius

Wind: 3 m/s uit het Noorden, bewolkt

Neerslag: geen

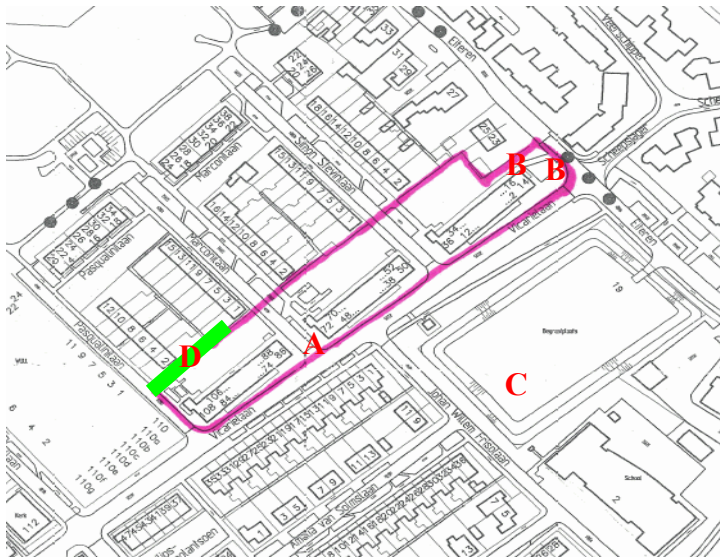
Zon op 5:52 Zon onder 21:20

Werkzaamheden:

Het gehele plangebied en omgeving zijn doorlopen op zoek naar sporen en aanwezigheid van . Hierbij zijn sporen gezocht en houtstronken e.d. gekeurd. Aanwezige bomen zijn geïnspecteerd op hollen en gaten en nesten. Aanwezige flora is op naam gebracht en bijzondere vondsten zijn met GPS geregistreerd

Bevindingen:

Het plangebied bestaat uit een drietal flats die naast elkaar staan. Aan de Vicarielaan zijde is de bodem grotendeels verhard (stoep en straat), aan de zij- en achterkant bevindt zich openbaar groen in de vorm van grasvelden, speelplaatsen en bomen en struiken. De inrichting is parkachtig met veel aangeplante excoten en het onderhoud is intensief (onkruid wieden en grasmaaien). Aan de overzijde van de Vicarielaan bevindt zich een begraafplaats.

figuur 1

Er zijn binnen de grenzen van het plangebied enkele markante bomen aangetroffen, op locatie A van figuur 1 een iep, locatie B enkele haagbeuken. Op locatie D is een oude haag van spaanse aak aanwezig. De overige aangetroffen flora bestaat uitsluitend uit algemeen voorkomende planten, bomen en struiken zonder speciale bescherming. Het betreft soorten als berk, hazelaar, vogelkers, vlier, esdoorn, liguster, sering, vlinder struik, rozen bottel, kleeftkruid, rode kornoelje, spaanse aak, zevenblad, hultst e.d.

Veel van de bomen aan de achterkant van de flats zijn kapvergunningplichtig.

In het parkachtige deel van het plangebied zijn diverse algemene vogelsoorten aangetroffen zoals houtduif, roek, merel, koolmees, kauw, vink, wilde eend, gierzwaluw.

Er zijn geen nesten aangetroffen. Tevens zijn in boomstammen geen holten of verblijfplaatsen aangetroffen. Het flats zijn niet direct geschikt als nestlocatie voor de gierzwaluwen.

Aan de overzijde van de vicarielaan (locatie C) buiten het plangebied op de begraafplaats is een kolonie roeken aangetroffen. Het betreft een categorie 2 vaste nestplaats voor koloniebroeders met jaarronde bescherming.

In de struiken achter de flats is een gewone pad aangetroffen. Uit informatie van bewoners blijkt dat egels in het plangebied voorkomen. Het plangebied bevat geen oppervlakte water.

2e bezoek 12-05-2010 avond

Start bezoek rond 19:30 uur

Eind bezoek rond 22:00 uur

Uitgevoerd door A.N. de Keijzer

Temperatuur: rond de 6 graden Celsius

Wind: 3 m/s uit het N, bewolkt

Neerslag: geen

Zon op 5:52 Zon onder 21:20

Werkzaamheden:

Het gehele plangebied en omgeving is doorlopen waarbij visueel gezocht is naar de aanwezigheid van standvogels. Daarnaast is visueel gezocht naar rondvliegende vleermuizen.

Er zijn kunstmatig territoriale roepen van de verschillende soorten (uilen) ten gehore gebracht.

Indien soorten aanwezig zijn zullen ze op deze roepen reageren.

Bevindingen:

De waargenomen vogelsoorten waren: houtduif, roek, merel, wilde eend, gierzwaluw.

Er zijn geen standvogels (anders dan de roek) waargenomen of gehoord. Er zijn geen rondvliegende vleermuizen waargenomen. (zie voor het vleermuisonderzoek het oorspronkelijke Nader onderzoek). Op de kunstmatige roepen is niet door uilen gereageerd.

Bijlage 5: Foto's van het plangebied

foto 01

foto 02

foto 03

foto 04 Roekennesten

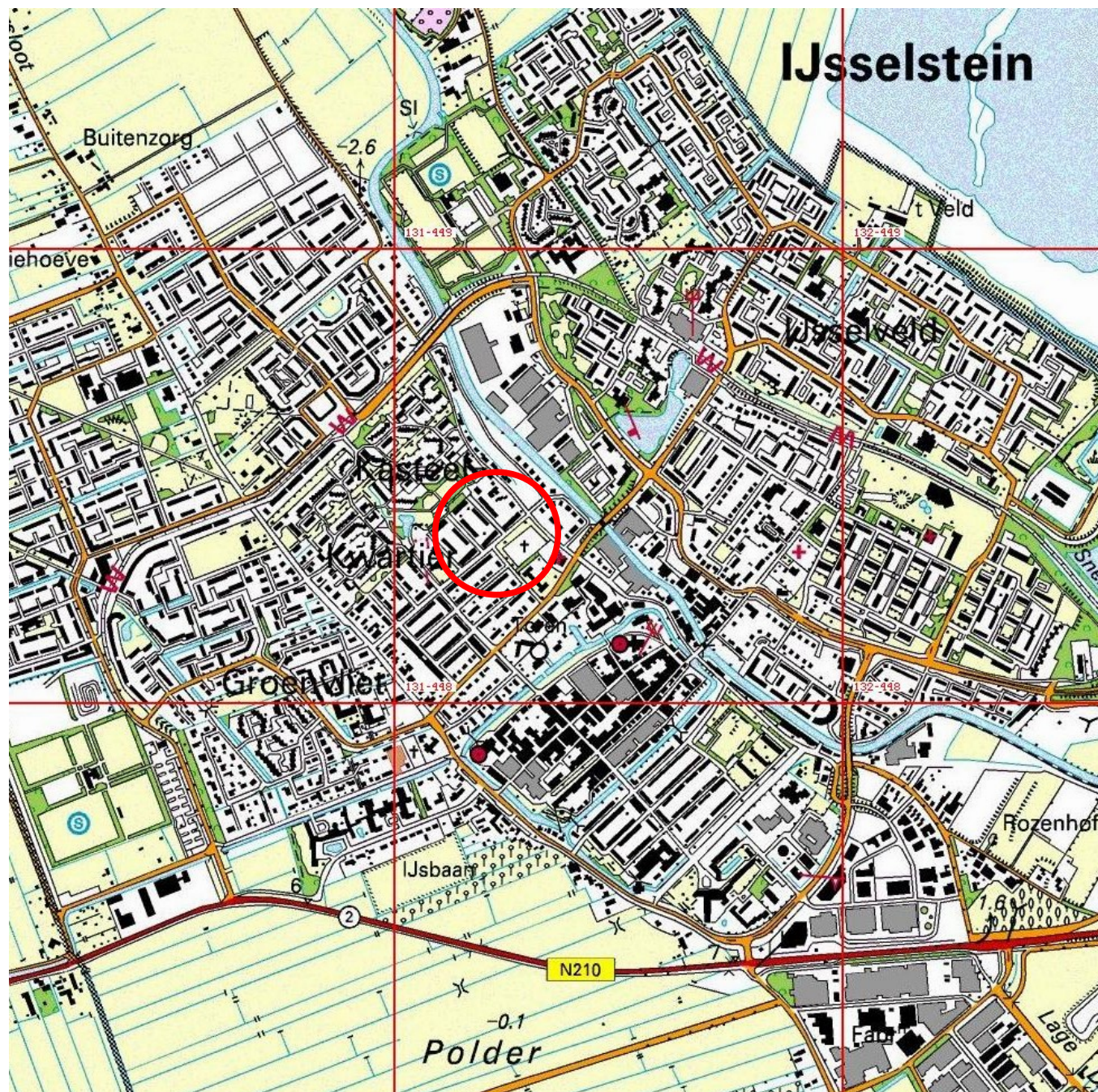

foto 05

foto 06

Bijlage 6: Kaart regionale ligging van het plangebied

Bijlage 6

Titel: Kaart regionale ligging van het plangebied

Projectcode: 10J088

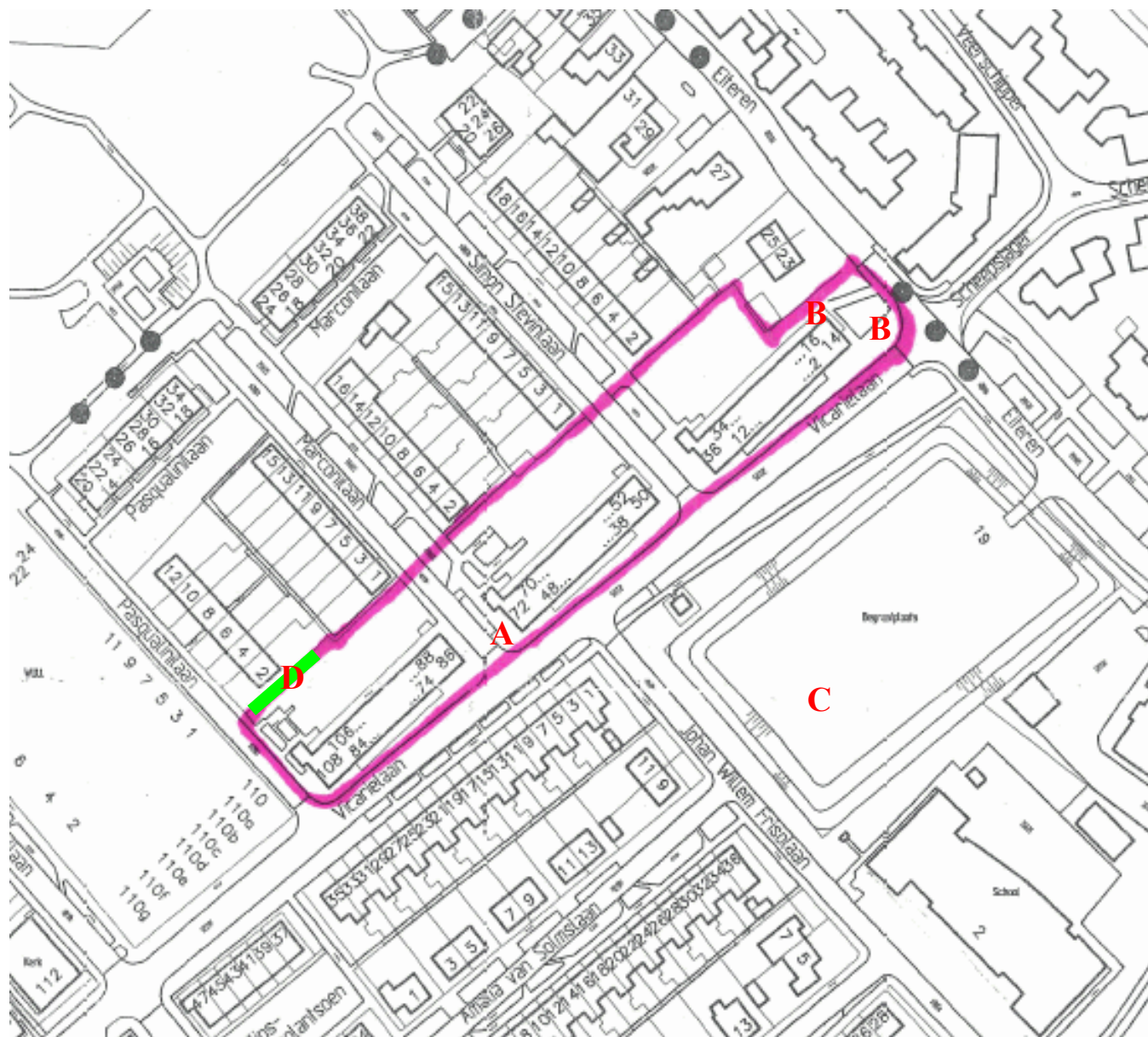
Projectnaam: Aanvulling nader onderzoek Vicarielaan IJsselstein

Bron: ANWB Topgrafische Atlas

CSO Adviesbureau

Datum: mei 2010

Bijlage 7: Kaart terreinoverzicht en resultaten

Legenda

- A Markante iep
- B Markante haagbeuk
- C Locatie roekenkolonie
- D Oude haag van spaanse aak

Bijlage 7

Titel: Terrein overzicht en resultaten

Projectcode: 10J088

Projectnaam: Aanvulling nader onderzoek Vicarielaan IJsselstein

Bron: Opdrachtgever

CSO Adviesbureau

Datum: mei 2010

Bijlage 8: Kaart planschets

Bijlage 8

Titel: Planschets

Projectcode: 10J088

Projectnaam: Aanvulling nader onderzoek Vicarielaan IJsselstein

Bron: Opdrachtgever

CSO Adviesbureau

Datum: mei 2010